

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

**NORDISKA RÅDET
FINLANDS DELEGATION
VERKSAMHETSBERÄTTELSE
2017**

B 7/2018 rd

NORDISKA RÅDET
FINLANDS DELEGATION
VERKSAMHETSBERÄTTELSE
2017

HELSINGFORS 2018

ISSN 1237-0592

Nordiska rådet
Finlands delegation

Till riksdagen

Finlands delegation i Nordiska rådet överlämnar härmed sin berättelse över rådets verksamhet 2017. Berättelsen innehåller redogörelser för rådets sessioner och en översikt över delegationens verksamhet under verksamhetsåret.

Helsingfors den 5.3.2018

För Finlands delegation i Nordiska rådet

Juho Eerola
ordförande

Mari Herranen
sekreterare

Innehåll

1. Sammanfattning	6
2. Finlands delegation	6
Medlemsförslag om nationalspråk	7
Medlemsförslag om att grunda nationella rådgivningskommittéer för gränshinderfrågor	8
2.1 Skriftliga frågor	8
2.2 Politiska dialoger	9
3. Finlands ordförandeskapsår	9
3.1 Det bildade Norden	10
Sommarmöte i Finland för Utskottet för kunskap och kultur i Norden	10
3.2 Den rena energins Norden	11
Nordiskt energisamarbete: starkt i dag – starkare i morgon; rapport av Jorma Ollila	11
3.3 Det nätverkande Norden	12
Det arktiska samarbetet	13
3.4 Finland 100	14
Finland 100-evenemang i nordiska parlament	14
4. Att undanröja gränshinder	15
Organisering av gränshinderarbetet	16
Gränshinderfrågor vid Nordiska rådets session	16
Gränshinderarbetet i de nationella parlamenten	16
5. Nordiska rådets president och vice president – verksamhet i Norden	17
Norden och de självstyrande områdena	17
Politiska sommarevenemang i Norden	18
Nordens arktiska områden	18
Samarbete med samiska aktörer	18
6. Nordiska rådet på den internationella arenan	19
6.1 Nordiska rådets nya internationella strategi	19
Östersjöområdet	19
Det arktiska området	19
EU	20
6.2 Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete	20
Utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete	20
Nordiskt biståndssamarbete	21
Försvarspolitiskt samarbete	21

Cybersäkerhet	22
6.3 Fredsmedling	23
Sessionsdebatt om fredsfrämjande	24
6.4 Övrigt internationellt samarbete	24
Transatlantiskt samarbete	24
Samarbetet med Baltiska församlingen	24
Östsamarbete	25
Östersjösamarbetet	26
Barentssamarbetet	26
Samarbete med Storbritannien	27
7. Budgeten för nordiskt samarbete	27
Nordiska rådets budgetarbete	28
Nordiska rådets budget	28

BILAGOR

BILAGA 1 Finlands delegation 2017

BILAGA 2 Nordiska rådets president och vice president 2017

BILAGA 3 Nordiska rådets internationella strategi 2018–2022

BILAGA 4 Framställningar, rekommendationer och interna beslut 2017

BILAGA 5 Nordiska rådets priser 2017

Partibeteckningar

kd	Kristdemokraterna i Finland
cent	Centern i Finland
saml	Samlingspartiet
saf	Sannfinländarna
sv	Svenska folkpartiet
sd	Finlands Socialdemokratiska Parti
blå	Blå framtid
vänst	Vänsterförbundet
gröna	Gröna förbundet
Lib	Liberalerna på Åland
ÅC	Åländsk Center
ÅF	Ålands framtid
ÅSD	Ålands socialdemokrater

1. Sammanfattning

Finland var Nordiska rådets ordförandeland 2017. Ordförandeskapet har av naturliga skäl präglat arbetet inom Finlands delegation under året. Ordförandeskapet betydde bland annat att rådets arbete leddes under året av en finländsk president och vice president och att Nordiska rådets 69:e session (session) ordnades i Finland i riksdagshuset vecka 44. President för Nordiska rådet 2017 var ledamoten i Ålands lagting *Britt Lundberg (ÅC)* och vice president var ordföranden för Finlands delegation i Nordiska rådet *Juho Eerola (saf)*.

För ordförandeskapsåret utarbetade Finlands delegation i Nordiska rådet ett ambitiöst ordförandeskapsprogram vars tre huvudteman var Det bildade Norden, Den rena energins Norden och Det nätverkande Norden. Ett tema som genomsyrade ordförandeskapsprogrammet var att undanröja gränshinder i Norden. Också temat för 100-årsjubileet för Finlands självständighet, *Yhdessä – Tillsammans*, gavs stor synlighet i programmet. Både Finlands delegation och rådets president och vice president förde aktivt fram målen för ordförandeskapet och arbetade för att genomföra dem under hela berättelseåret.

Under året debatterade Nordiska rådet Nordens internationella roll och det nordiska samarbetets globala genomslagskraft. Rådets nya internationella strategi för 2018–2022 antogs vid rådets session. Strategin uppmanar regeringarna i de nordiska länderna att i tilltagande utsträckning utnyttja möjligheterna av nordiskt samarbete oavsett att ländernas relationer till olika koalitioner varierar. I strategin sägs också att erfarenheten visar att när de nordiska länderna diskuterar sinsemellan före stora internationella möten, så har de bättre möjligheter att påverka. Rådets internationella verksamhet kommer åren 2018–2022 att fokusera på närområdena i Baltikum, Arktis och EU.

Den nordiska fria rörligheten var starkt i fokus under året. Att undanröja gränshinder för fri rörlighet hörde följaktligen till de viktigaste målen under Finlands ordförandeskap. Finland betonade i sitt ordförandeskapsprogram framför allt konkreta åtgärder för att undanröja gränshinder. Det är också viktigt att arbeta för att det inte uppstår nya gränshinder och att sprida information om gränshinder till såväl parlament som ministerier. Under året informerade rådet aktivt och utövade påtryckning på de nordiska regeringarna i fråga om gränshinder. Finlands delegation och särskilt rådets president och vice president tog initiativ till att lyfta fram frågorna om gränshinder bland annat vid rådets session.

Under 2017 var Norge ordförandeland i Nordiska ministerrådet, dvs. det officiella nordiska regeringssamarbetet. Fokusområden under Norges ordförandeskap i ministerrådet var Norden i Europa, Norden i världen och Norden i omställning.

2. Finlands delegation

Under verksamhetsåret låg fokus för verksamheten inom Finlands delegation givetvis på Finlands ordförandeskap och temana i ordförandeskapsprogrammet, bland annat gränshinder och rörlighet i Norden, utbildning och folkbildning, ren energi och de arktiska frågorna. Ordförande för delegationen var *Juho Eerola (saf)* och vice ordförande *Maarit Feldt-Ranta (sd)*.

Delegationen sammanträdde nio gånger. På mötena behandlades aktuella teman inom Nordiska rådet och delegationen. Delegationens arbetsutskott sammanträdde också aktivt under året. Arbetsutskottets huvudsakliga uppgift var att följa upp Finlands ordförandeskap och att verkställa ordförandeskapsprogrammet.

Statsminister *Juha Sipilä* hördes vid delegationens möte i maj. Diskussionens huvudtema var hur de nordiska statsministrarnas mål om Norden som världens mest integrerade region ska kunna nås. Ett annat diskussionsämne som var viktigt för delegationen var hur arbetet med gränshinder kan effektiviseras natio-

nellt och hur uppkomsten av nya gränshinder kan förebyggas i lagstiftningsprocessen. Statsminister Sipilä nämnde i sammanhanget att lagberedarna i Finland är på väg att få nya anvisningar och utbildningar. De kunde gott kompletteras med ett nordiskt perspektiv, det vill säga att konsekvenserna för nordiska gränshinder alltid bör kontrolleras när ny lagstiftning utarbetas. Dessutom bör det nationella avregleringsprojektet beakta det nordiska perspektivet.

Diskussioner om gränshinder och Norden som världens mest integrerade region fördes också när kommunikationsministern och ministern för nordiskt samarbete *Anne Berner* hördes av delegationen i september. I tillägg berättade minister Berner för delegationen om det aktuella nordiska transportsamarbetet och det nordiska samarbetet i digitaliseringsfrågor. I oktober, före rådets session, hörde delegationen utrikesminister *Timo Soini*. Med Soini diskuterade delegationen den förestående sessionens huvudteman, bland annat det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet, det nordiska arktiska samarbetet och relationerna mellan Ryssland och Norden och Nordiska ministerrådets verksamhet i nordvästra Ryssland.

Utöver stats- och utrikesministern och den nordiska samarbetsministern bjöd Finlands delegation också in andra statsrådsmedlemmar för att höras. Delegationen hörde undervisnings- och kulturminister *Sanni Grahn-Laasonen* om tematiken kring "Det bildade Norden" i Finlands ordförandeskapsprogram. Utrikeshandels- och utvecklingsminister *Kai Mykkänen* berättade om aktuella nordiska frågor inom sina förvaltningsområden, och i synnerhet om relationerna mellan Norden och Förenta staterna. Minister Mykkänen hördes strax innan rådets temasesion i april. Sessionens tema var *Norden och USA – nya förutsättningar*, och det handlade om hur utvecklingen i USA efter presidentskiftet påverkar Norden och det nordiska samarbetet. Delegationen hörde också näringsminister *Mika Lintilä* och arbetsminister *Jari Lindström*. Båda ministrarna berättade om aktuella nordiska frågor inom sina förvaltningsområden. Gränshinder mellan de nordiska länderna togs upp i dialogen med samtliga ministrar.

I delegationens möten deltog också professor emeritus *Inge Lorange Backer* som utarbetar en utredning om det nordiska rättssamarbetet och *Jorma Ollila* som presenterade sin rapport om utvecklingen av det nordiska energisamarbetet.

I delegationens möten deltar ständigt en representant för Ungdomens Nordiska råd och tjänstemän från sekretariatet för nordiskt samarbete vid utrikesministeriet. Dessutom kallades gränshinderrådets finländska medlem *Risto E. J. Penttilä* till delegationens samtliga möten. Också rådets president *Britt Lundberg* deltog i nästan alla möten och rapporterade tillsammans med vice president *Juho Eerola* om sina uppdrag och möten.

Medlemsförslag om nationalspråk

Finlands delegation utarbetade 2016 tillsammans med Islands delegation ett gemensamt medlemsförslag om finska och isländska i Nordiska rådet. Ärendet behandlades i flera omgångar under året. Den bärande tanken i det enhälliga medlemsförslaget var att nationalspråken i alla nordiska stater bör godkännas som arbetsspråk i Nordiska rådet. De nordiska länderna har fem statliga nationalspråk: danska, finska, isländska, norska och svenska. Arbetsspråken i det officiella nordiska samarbetet är danska, norska och svenska.

Isländska och finska är inte arbetsspråk i rådet, och de har därför inte en likvärdig ställning i det nordiska samarbetet. Finskpråkiga medlemmar i Nordiska rådet kan inte lämna in skriftliga frågor, medlemsförslag eller andra handlingar på finska för behandling i rådets sekretariat. Medlemsförslaget motiverades bland annat med hänvisning till jämlikhet, rättvisa och demokrati. Därför rekommenderade Finlands och Islands delegationer för rådet att § 70 i rådets arbetsordning ska ändras så att finska och isländska blir arbetsspråk i rådet vid sidan av danska, norska och svenska.

Presidiet beslutade sända förslaget på remiss till de nationella delegationerna och till Utskottet för kunskap och kultur i Norden. Vid presidiets möten och i de erhållna yttrandena betonades demokrati, likabehandling, nordisk samhörighet, ekonomi och praktiska frågor. Vidare ansågs det beklagligt om Nordiska rådet skulle övergå till att använda enbart engelska.

På sessionen gick man in för en kompromisslösning i frågan. Beslutet att godkänna finska och isländska som arbetspråk i rådet sköts upp till 2018 års session. Samtidigt förbättrades språkens ställning genom att det blev möjligt att framställa medlemsförslag på finska och isländska och genom att utskottens protokoll översätts till finska och isländska. Vidare kommer man att överväga att förnya och förenkla rådets mötesmaterial och arbetssätten i anslutning till mötesstrukturen. I diskussionerna framkom det att lösningen var till allmän belåtenhet.

Medlemsförslag om att grunda nationella rådgivningskommittéer för gränshinderfrågor

Att undanröja gränshinder var en av de främsta prioriteringarna under Finlands ordförandeskapsår. Ett effektivt nordiskt gränshinderarbete kräver en effektiv organisation. I Finland är det Pohjola-Nordens rådgivningskommitté som har specialiserat sig på det nordiska gränshinderarbetet. Kommittén består av representanter för olika förvaltningsområden och ministerier samt rådgivningstjänster. Rådgivningskommittén fungerar som nationella förberedelsemöten inför Gränshinderrådets möten. De positiva erfarenheterna av rådgivningskommitténs arbete kan tjäna som exempel för att organisera arbetet för att undanröja gränshinder också i de övriga nordiska länderna. Finlands delegation framställde i juli ett medlemsförslag där de övriga nordiska länderna uppmanas till förvaltningsövergripande organisering av arbetet kring gränshinderfrågor. Medlemsförslaget presenterades vid rådets session i Helsingfors och behandlingen fortsätter under 2018.

2.1 Skriftliga frågor

Nordiska rådets medlemmar kan ställa skriftliga frågor till Nordiska ministerrådet eller till en eller flera nordiska regeringar. Följande medlemmar i Finlands delegation ställde frågor under året antingen enskilt, tillsammans med ledamöter eller med partigruppen: ledamöterna *Paavo Arhinmäki, Juho Eerola, Maarit Feldt-Ranta, Hanna Halmeenpää, Johanna Karimäki, Hanna Kosonen, Mikko Kärnä, Erkki Tuomioja* och *Juhana Vartiainen*. Frågor ställdes också av Ålands medlem i Finlands delegation, rådets president *Britt Lundberg*.

Tematiken för Finlands ordförandeskap var starkt synlig i ledamöternas frågor, av vilka merparten handlade om utbildningsrelaterade teman och undanröjda gränshinder. De finländska ledamöterna ställde frågor bland annat om stipendier för studerande från länder utanför EU, rasism och hatspridning inom dagvård och skolor och möjligheterna för sverigefinska barn att gå i skola på minoritetsspråket. Strävan att minska gränshinder mellan de nordiska länderna yttrade sig i de frågor som gällde att öka antalet uppladdningsstationer och att utveckla samnordiska standarder för uppladdningsstationerna, samarbete mellan angränsande regioner och kommuner och att utveckla en samnordisk snuspolitik. De finländska ledamöterna uttryckte också oro över klimatfrågor och barnskydd och ställde enskilda frågor om EU:s utsläppshandel och om fall av omhändertagande av barn i de nordiska länderna. Också aktuella internationella politikfrågor togs upp i de skriftliga frågorna. Ledamot Kärnä ställde en skriftlig fråga om Kataloniens självständighetssträvan.

De övriga skriftliga frågorna som ställdes under året gällde huvudsakligen undanröjande av handelshinder. De nordiska ländernas regeringar tillfrågades om situationen för gränsarbetare som blir utan pension, samordnad datummärkning av livsmedel och effekterna av att Norges internationella fartygsregister utvidgas till vissa fartyg som seglar under främmande flagg. Rådets medlemmar ställde också frågor om skydd av kulturföremål och kulturlandskap, utbyte av information om djurskydd, tillgång på audionombildning i Norden och rådets eventuella roll i gasledningsprojektet Nord Stream II.

2.2 Politiska dialoger

Genom rådets reformarbete 2014–2015 gick man in för att skapa mer politisk dialog mellan rådet och ministerrådet om de gällande rekommendationerna. Rekommendationerna är uppmaningar till ministerråden inom olika områden eller de nordiska ländernas regeringar att vidta åtgärder. Rekommendationerna godkänns av rådets parlamentariker. Utskotten har sedan 2016 kunnat inleda en politisk dialog med ansvariga ministrar om de anser att de fått ett otillräckligt svar på en rekommendation. Dialogen förs mellan den ansvariga ministern och rådet, och under den försöker man finna en lösning med anledning av uppmaningen i rekommendationen. Samtidigt gavs ministerrådet en tidsfrist på 12 veckor för att svara på rekommendationer och framställningar genom ett skriftligt meddelande.

Utskottet för ett hållbart Norden utnyttjade möjligheten till politisk dialog i samband med sessionen i diskussioner med de nordiska miljöministrarna (MR-M). Vid sessionen i Helsingfors lyfte utskottet fram rekommendationer som gäller förbud mot mikroplast i kosmetik och åtgärder för att trygga en giftfri vardag i de nordiska länderna. Utskottet för välfärd i Norden kallades till en politisk dialog vid de nordiska social- och hälsovårdsministrarnas (MR-S) möte i Oslo i november. Ministrarna och en delegation utnämnd av utskottet diskuterade rekommendationen om att utvidga forskningen om risken för cancer bland brandmän och representanter för andra yrkesgrupper. Från Finlands delegation deltog ledamot *Mika Raatikainen* som var utskottets föredragande i fråga om rekommendationen. Rekommendationen vann inte stöd hos ministerrådet men den politiska dialogen som förfaringsätt vann uppskattning och ansågs fungera väl.

Avsikten är att göra en utvärdering av detta nya system som bland annat omfattar politisk dialog och en 12 veckors svarstid för ministerrådet. Utvärderingen inleddes i slutet på året och den förbereds av rådets sekretariat tillsammans med ministerrådets sekretariat.

3. Finlands ordförandeskapsår

Finland var ordförande för Nordiska rådet 2017. Det innebar att rådets session hölls i Finland vecka 44 och att rådets politiska arbete leddes av en finländsk president och vice president. Ordförandeskapet och svaret för sessionerna alternerar mellan de nordiska länderna i följande ordning: Danmark, Finland, Norge, Sverige och Island. Samma land kan aldrig samtidigt inneha ordförandeskapet för rådet och ministerrådet.

Till president för Nordiska rådet väljs för ett kalenderår en medlem i rådet från det land där nästa ordinarie session ska hållas. Finlands delegation valde enhälligt vid sitt möte hösten 2016 delegationsmedlemmen *Britt Lundberg (ÅC)* till sin presidentkandidat. Till kandidat för posten som vice president valdes delegationens ordförande *Juho Eerola (saf)*. Lundberg och Eerola valdes till president respektive vice president för Nordiska rådet vid rådets session i Köpenhamn i november 2016.

Ordförandelandet utarbetar ett ordförandeskapsprogram där årets prioriteringar framgår. Finlands delegation hade som målsättning att skapa ett målmedvetet program där den nordiska aspekten kommer till uttryck i varje tema och som innehöll konkreta och mätbara mål för ordförandeskapsperioden. I Finlands ordförandeskapsprogram angavs vem som är ansvarig för varje enskild åtgärd och tidsplanen för åtgärderna.

De tre huvudtemana för Finlands ordförandeskapsprogram var Det bildade Norden, Den rena energins Norden och Det nätverkande Norden. Huvudrubriken för programmet var temat för 100-årsjubileet för Finlands självständighet *Yhdessä – Tillsammans*. Genom temat Det bildade Norden ville man lyfta fram nordiskt kunnande och utbildning samt den nordiska folkbildningen och -kulturen. Till temat Den rena energins Norden hörde insatser för den nordiska energimarknaden och bioenergin och en gemensam nordisk uppföljning av COP 21-beslutet från Paris. Temat Det nätverkande Norden lade fokus på arktiska frågor och på rörligheten i Norden och de olika hindren för den. Temat som genomsyrade hela ordförandeskapsprogrammet var att undanröja gränshinder. Också temat för 100-årsjubileet för Finlands självständighet,

Yhdessä – Tillsammans, gavs stor synlighet i programmet. Under ordförandeskapsåret hade Finland som mål att ordna tre rundabordsdiskussioner: om det nordiska försvarssamarbetet, om det nordiska arktiska samarbetet och om det nordiska transportsamarbetet.

3.1 Det bildade Norden

Under temat *Det bildade Norden* ville Finland framför allt främja utbildnings- och kultursamarbetets rörlighet i Norden. Målen var att undanröja gränshinder som förhindrar rörligheten och att ta fram metoder för att få särskilt ungdomar att delta i det nordiska utbildnings- och kulturutbytet.

Ett konkret mål i Finlands ordförandeskapsprogram var att utöva påtryckning på de nordiska regeringarna för att lösa gränshinderproblemen som gäller ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer. Frågan har hållits aktuell av både Finlands delegation i rådet och av rådet i sin helhet. Norge, som övertar ordförandeskapet efter Finland, kommer fortsatt att prioritera denna fråga och fortsätter således det arbete som Finland har inlett. Under året framställdes också ett medlemsförslag om ömsesidigt erkännande av yrkesutbildningar och yrkeskvalifikationer. I förslaget rekommenderas Nordiska ministerrådet att de nordiska länderna och självstyrande områdena automatiskt ska erkänna yrkesexamina och yrkeskvalifikationer inom motsvarande branscher när de har förvärvats i ett annat nordiskt land eller självstyrande område. En annan konkret prioritering i anslutning till gränshinder var att utreda de gränshinder som kulturarbetare i de nordiska länderna möter. En förfrågan i ärendet har riktats till de nordiska konstråden och på grundval av svaren övervägs det om en workshop eller någon annan form av expertseminarium i ärendet behövs.

Finlands delegation hörde i mars undervisnings- och kulturminister *Sanni Grahn-Laasonen* om ordförandeskapsprogrammets teman under rubriken *Det bildade Norden*. Diskussionen kretsade särskilt kring frågorna om gränshinder (bland annat yrkeskvalifikationer) och metoder för att stödja rörligheten för utbildnings- och kultursamarbete i Norden. Ett gränshinder som särskilt berör Finland togs också upp till diskussion med minister Grahn-Laasonen. Det gäller beviljande av vuxenutbildningsstöd för gränsarbetare. Vidare diskuterades Nordiska ministerrådets integrationsprojekt och särskilt möjligheterna att utnyttja frivillig- och kultursektorn som redskap för integration och hur regeringarna i de nordiska länderna delar med sig av bästa praxis gällande undervisningsformer för barn och unga i en sårbar ställning.

Digitaliseringsfrågorna har varit högaktuella inom nordiskt samarbete under året. Nordiska ministerrådet beslutade inrätta ett tillfälligt digitaliseringsministerråd (MR-DIGITAL) för 2017–2020. Dess uppgift blir att främja en sammanhängande och integrerad digital region till nytta för medborgare, företag och offentliga förvaltningar i Norden. En viktig grund för samarbetet om digitalisering är den gemensamma deklaration som de nordiska och baltiska ministrarna antog. I deklarationen uttrycks en önskan om att stärka det digitala samarbetet i regionen och att gå i tåten i förverkligandet av den digitala inre marknaden och i utvecklingen av en sammanhängande digital infrastruktur. Rådets utskott har behandlat tre medlemsförslag om digitalisering. Förslagen vill främja det nordiska samarbetet vid digitalisering av utbildning på högre nivå och forskning, 5G-lösningar som stödjer medicinsk teknik och välfungerande datakommunikationsförbindelser i hela Norden. Dessa åtgärder har varit ett välkommet stöd till Finlands ordförandeskapsprogram, där det sägs att de nordiska länderna genom att stärka digitaliseringen även i framtiden är de ledande länderna inom inlärning och utbildning.

Sommarmöte i Finland för Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Nordiska rådets Utskott för kunskap och kultur i Norden höll under året sitt sommarmöte i Helsingfors och Esbo. Mötets teman var starkt kopplade till målen i Finlands ordförandeskapsprogram under temat *Det bildade Norden*.

Ett mål under Finlands ordförandeskapsår var att uppmuntra de nordiska länderna att dela med sig av bästa praxis i fråga om undervisningsformer för barn och unga i en sårbar ställning. I samband med utskottets sommarmöte ordnades ett expertseminarium om skolavhopp. I seminariet deltog ledamöter från de nordiska parlamentens utskott med ansvar för nationella utbildningsfrågor. I samband med sommarmötet fick

utskottets medlemmar också information om Esbo stads invandrantjänster för minderåriga asylsökande och besökte Esbo stads familjegrupphem för ensamkommande barn och ungdomar.

Utskottet bekantade sig också med Aalto-universitetets nordiska och internationella samarbete och med Nordisk kulturkontakts program för språk- och kulturutbyte för ungdomar. Ett mål under Finlands ordförandeskapsår var att uppmuntra i synnerhet unga att delta i det nordiska utbildnings- och kulturutbytet och att få nordiska högskolor att öka antalet samnordiska program.

3.2 Den rena energins Norden

Som ett av sina tre huvudteman under ordförandeskapet valde delegationen *Den rena energins Norden*.

De nordiska länderna går i spetsen för utveckling av energimarknaden, miljövänlighet och användning av förnybar energi. Trots föregångarställningen har de nordiska länderna flera möjligheter att ytterligare utveckla sin energimarknad och produktionen av förnybar energi. På grund av det kalla klimatet och den energiintensiva industrin är en stabil energiproduktion ytterst viktig för alla nordiska länderna. Särskilt i Finland och Sverige som är starka jordbruksländer finns ett starkt band mellan skogsbruk och produktionen av bioenergi. Att respektera klimatavtalet från Paris och sträva efter att reducera utsläppen av växthusgaser är också ett viktigt mål i vår energiekonomi.

Både Finlands delegation och Utskottet för ett hållbart Norden har aktivt fört fram de ovan nämnda temana i enlighet med Finlands ordförandeskapsprogram. Vid utskottets sommarmöte i södra Sverige var bioenergi ett centralt tema. Under ett besök i Europaparlamentet gick utskottet likaså in för att främja en samsyn på hållbarhetskriterierna för användningen av bioenergi. Utskottet uttalade sitt stöd för att främja målen för klimatavtalet från Paris och talade för bland annat striktare klimatåtgärder med sikte på en temperaturstegring på 1,5 grader. De nordiska ländernas progressiva klimatlösningar har aktivt hållits framme vid FN:s klimatmöten, såsom i Bonn under året. Rådets president *Britt Lundberg* deltog i klimatmötet i Bonn bland annat genom att medverka i evenemanget *Clever parliamentarians*. I samband med evenemanget publicerades en handbok för parlamentariker om klimatlagstiftningen. Rådet hade beställt arbetet av *Steen Gade* som är före detta parlamentariker och medlem i rådet. Det ligger utomordentligt väl i linje också med Finlands ordförandeskapsprogram.

Det nordiska energisamarbetet blev på goda grunder föremål för intresse i och med en utredning av *Jorma Ollila* som publicerades i juni. Ollila utredde hur de nordiska länderna kan agera mer effektivt och stärka sin ställning genom energisamarbete. Ollila presenterade sin rapport vid ett särskilt seminarium som hölls den 30 oktober i samband med rådets session. Seminariet var sessionens viktigaste sidoevenemang, och i panelen deltog utöver Ollila bland annat jord- och skogsbruksminister *Kimmo Tiilikainen*, EU:s tidigare kommissionär för utveckling och energi *Andris Piebalgs*, *Hans Jörgen Koch* från Nordisk Energiforskning, *Oluf Ulseth* från Energi Norge och rådets president *Britt Lundberg*. I inläggen återkom budskapet att ett nordiskt energisamarbete är välkommet och nyttigt. En mer målmedveten signal för satsningar på produktion av förnybar energi efterlystes från regeringarnas håll. Likaså efterlystes en starkare koordination mellan de nordiska länderna – energifrågorna ses fortfarande ur ett mycket nationellt perspektiv trots att en starkare koordination bland annat mellan ministeriernas ledande tjänstemän kunde leda till lösningar som gynnar alla parter. Ollilas förslag till ett nordiskt elmarknadsforum ansågs värt att stödja. Marknaden behöver politisk styrning, och samtidigt behöver den politiska styrningen signaler från marknaden. Forumet ger möjligheter till delade perspektiv.

Nordiskt energisamarbete: starkt i dag – starkare i morgon; rapport av Jorma Ollila

Nordiska ministerrådet beställde i början av 2016 en utredning av *Jorma Ollila* om utvecklandet av det nordiska energisamarbetet. Energirapportens syfte var att ge en vision om hur energisamarbetet kan utvecklas i ett tidsperspektiv på 5–10 år och hur övergången till en grön ekonomi kan genomföras så effektivt som möjligt.

Energimarknaden är föremål för stora omställningar. Viktiga bakgrundsfaktorer är klimatförändringen och klimatavtalet från Paris samt debatterna om EU:s energiunion. Målet är att övergå från fossila energikällor till produktion av förnybar energi. Förändringen kommer att vara omvälvande och långvarig. Samtidigt har tekniken, som förändrar hela fältet för energiproduktion, förändrats snabbt och dramatiskt. Under de följande tio åren kommer det att innebära en särskild utmaning både för offentlig och för privat sektor att dryfta hur vi ska nå konkreta beslut om en övergång till genuint förnybara energiformer. Om besluten fattas senare, går möjligheten att få klimatuppvärmningen att begränsas till två grader förlorad. Med tanke på de nordiska länderna har man också velat ta fram åtstramningen av den internationella konkurrensen. De nordiska länderna har ett klart försprång i fråga om kolintensitet i energiproduktion, med cirka 25 år. De är också föregångare i att ta till sig ny teknik. Ändå kan Kinas och Förenata staternas investeringar i ny teknik och konkurrenskraft minska försprånget. I det avseendet är konkurrenskraftsutmaningen riktig.

I sin rapport lade Ollila fram 14 förslag för de nordiska ländernas regeringar till ett tätare energisamarbete. Förslagen kan delas upp i fyra huvudområden:

1. *De nordiska länderna måste klart höja ambitionsnivån.* Det behövs en ny tydlig vision om målnivån för energipolitiken och om var energipolitiken ska befinna sig om 30–40 år. Målet ska vara världens smartaste energilösningar på vägen mot en grön ekonomi.

2. *Från nationellt fokus mot nordiskt fokus.* Varje nordiskt land ska vara på det klara med vad som görs i grannländerna eftersom de nordiska länderna i framtiden är beroende av varandras beslut. För närvarande har alla nordiska länder nationella energi- och klimatprogram som har beretts utan inbördes konsultation mellan de nordiska länderna. Det behövs så kallade referentgranskningar (*peer review*): En nordisk dialog om energiprogrammen innan slutliga beslut fattas på nationell nivå. Förslaget har hitintills bemötts med försiktigt positiva reaktioner.

3. *Energiforskning.* Teknik- och systemforskningen i en nordisk kontext ligger på en berömvärd hög nivå. Samtidigt utförs det en hel del överlappande forskning i de nordiska länderna. Trots att statsmakten inte kan styra forskningen finns det en beställning på en viss koordinering av forskningsmedel. Det är viktigt eftersom forskningsresurserna är förhållandevis anspråkslösa. Vidare är det ingen dålig idé att överväga att inrätta ett nordiskt doktorandprogram inom energibranschen.

4. *Elmarknaden.* En ny situation har under de senaste 15 åren uppstått på elmarknaden. Den väsentliga frågan i detta läge är marknadskrafternas möjligheter kontra ökad reglering. Eftersom investeringsimpulser inte uppstår på grundval av priser, har det föreslagits antingen en rent marknadsdriven elmarknad eller alternativt en kapacitetsbaserad marknad. Ollila själv anser att man inte bör införa nya stödåtgärder för att korrigera marknadsläget som redan upprätthålls med stödåtgärder, utan man bör i stället i möjligast mån eftersträva en lösning på marknadsmässiga villkor. Budskapet är således "nej" till kapacitetsmarknad och "ja" till en ren energimarknad. Men då måste man acceptera tillfälliga pristopp. Dessutom föreslås det i fråga om planering och uppföljning inom marknaden ett samarbetsforum, med hjälp av vilket den privata sektorn kan se till att marknaden fungerar och kunna föra en gemensam dialog. Det är viktigt att inom den politiska makten finna en gemensam vision av det läge man vill uppnå inom energimarknaden, inom ramen för vilket det nationella beslutsfattandet kan vara effektivt. Med hjälp av samarbete kan vi också framöver bevara de nordiska ländernas försprång på energimarknaden. Samtidigt kan den nordiska rösten göra sig hörd också på EU-nivå.

3.3 Det nätverkande Norden

Det tredje fokusområdet under Finlands ordförandeskapsår var *Det nätverkande Norden*, som uppmärksammade arktiska frågor samt rörligheten och hinder för den i Norden. De fokusområden som gäller rörlighet tog särskilt upp transport och arbetsmarknaden. Det handlade om hur de nordiska länderna tillsammans kan förbättra de gränsöverskridande trafikförbindelserna eller hur rörligheten kan underlättas på arbetsmarknaden. Goda trafikförbindelser gynnar också turismen.

I Finlands ordförandeskapsprogram står det att genom att förbättra trafiknätet och infrastrukturen i de nordligaste områdena i Norden, genom att integrera och stärka samarbetet kan man skapa ny tillväxtpotential, förbättra turismens förutsättningar och höja försörjningsberedskapen. De nordiska länderna bör aktivt tillsammans föra transport- och infrastruktursamarbetet vidare tillsammans med olika aktörer i Norden. Vad gäller turismen bör man diskutera hur de nordiska länderna kan fungera som ett enhetligt resmål, och länderna bör satsa på en gemensam turismfrämjande verksamhet och samarbete, utan att glömma hållbarhets- och miljöaspekterna.

Delegationen medverkade under året till att utveckla infrastruktur och trafikförbindelser som tillför de nordliga regionerna ny tillväxt och försörjningsberedskap. I *Paavo Lipponens* arktiska strategi från 2015 rekommenderades att flygförbindelser, järnvägar, landsvägar och informationstekniska förbindelser öppnas till det nordliga området. Dessutom måste de vara trygga och betjäna såväl affärsverksamhet som samhället på ett mera omfattande sätt. Rapporten Tillväxt från norr (1/2015) från statsrådets kansli betonar för sin del betydelsen av rörligheten för yrkeskunnig arbetskraft och gränsöverskridande affärsverksamhet för att främja den framtida ekonomiska utvecklingen i områdena.

Att bygga ut en transportinfrastruktur för det nordliga området kräver samarbete inte bara inom Norden utan också på EU-nivå, och medfinansiering från såväl finansinstitut som ur EU:s fonder. För att främja genomförandet av konkreta projekt kunde rådet t.ex. delta i att analysera och uppdatera den redan existerande trafikplanen för Barentsområdet. Även ett närmare samarbete med Europaparlamentet och genom att öka det nordiska samarbetet inom EU skulle man skapa ett mervärde för nätverkanter i de nordliga områdena.

Dessa mål genomfördes under året med gemensamma krafter av rådets Utskott för tillväxt och utveckling i Norden, rådets gränshindergrupp och Finlands delegation. Ett annat mål var att anordna ett rundabordsmöte med de nordiska ministrar som ansvarar för transport och infrastruktur, men mötet sköts upp på grund av tidsbrist till 2018.

Det arktiska samarbetet

Det arktiska området har varit föremål för ett ökat intresse både i Norden och globalt. Området och det arktiska samarbetet är viktiga för de nordiska länderna av flera orsaker och de flesta av de senaste årens ordförandeländer i Nordiska rådet har lyft fram temat i sina program. Finland fungerade år 2017 som ordförandeländ för såväl Nordiska rådet som för Arktiska rådet, och de arktiska frågorna var starkt framme också i Finlands ordförandeskapsprogram.

Rådets president *Britt Lundberg* deltog i en arktisk högnivåkonferens i Arkangelsk i slutet av mars. I konferensen deltog presidenterna från Ryssland, Finland och Island. Där behandlades utöver det arktiska samarbetet bland annat den arktiska miljön, klimatförändringen, den smältande permafrosten, företagens samhällsansvar, cirkulär ekonomi och forsknings-samarbete. Produktionen av förnybar energi och energibesparing ägnades endast marginell uppmärksamhet i den del av konferensen som handlade om energifrågor och där det bland annat redogjordes för Rysslands planer på att inleda kolproduktion i landets arktiska regioner. President Lundberg hade ett enskilt möte med ordföranden för Arktiska parlamentarikerkonferensens ständiga kommitté (SCPAR) *Eirik Sievertsen* om Finlands ordförandeskap i Arktiska rådet och om de arktiska fokusområdena i Finlands ordförandeskapsprogram. Lundberg träffade också ryska dumans vice ordförande *Olga Epifanova*. Med henne diskuterade Lundberg bland annat relationerna mellan rådet och Ryssland, och Lundberg förmedlade också en inbjudan till Epifanova att delta i rådets session. Epifanova informerade Lundberg om Rysslands arktiska järnvägs- och hamnprojekt. Som en del av årets arktiska fokusering gjorde rådets president också i september ett besök i Tromsø i Norge. Där träffade hon områdets arktiska aktörer.

Ett konkret mål i ordförandeskapsprogrammet var att öka dialogen mellan rådets parlamentariker och de arktiska parlamentarikerna. Tydliga, avgränsade och konkreta mål som kan delas av alla nordiska länder

skulle främja Finlands nationella mål för den arktiska politiken, som innebär att Arktis ska vara ett freds-område.

Detta mål främjades genom ett gemensamt rundabordsmöte mellan Nordiska rådet och de nordiska arktiska delegationerna. Konferensen inleddes med en gemensam middag där rådets president *Britt Lundberg* stod värd och *Paavo Lipponen* höll tal. I sitt tal lyfte Lipponen fram miljöproblem och relationerna inom den arktiska politiken. Själva konferensen öppnades av rådets president *Britt Lundberg* och ordföranden för Arktiska parlamentarikerkonferensens ständiga kommitté (SCPAR) *Eirik Sievertsen*. Anföranden hölls av Finlands samarbetsminister *Anne Berner*, som berättade om framtida förbindelser inom den arktiska regionen och medlemmen i Gränshinderrådet *Risto E.J. Penttilä*, som talade om gränshinder och om arktiskt samarbete. Vid konferensen diskuterades konkreta samarbetsområden i arktiska frågor. Efter konferensen stod riksdagens andre vice talman *Arto Satonen* värd för en gemensam lunch för deltagarna.

3.4 Finland 100

Finland fyllde jämnt etthundra år som självständig stat 2017, samtidigt som landet var ordförande i Nordiska rådet. Finland är som självständig stat en självklar del av det nordiska samarbetet och målet var att berätta för de övriga nordborna om Finlands historia och jubileumsår, och att fira det viktiga året tillsammans med den nordiska familjen. Ett annat viktigt mål var att berätta för finländarna om betydelsen av det nordiska för Finland förr och nu. Rådets president *Britt Lundberg* var en aktiv ambassadör för Finlands 100-årsjubileum.

I Finlands ordförandeskapsprogram konstaterades det att temat för 100-årsjubileet för Finlands självständighet, *Yhdessä – Tillsammans*, kommer att ges stor synlighet under ordförandeskapsåret. Temana för jubileumsåret syntes i inledningsprogrammet för sessionen och i prisutdelningen vid sessionen och rent allmänt i verksamheten inom Finlands delegation.

Årets session i Helsingfors var ett led i de internationella evenemangen under 100-årsjubileet för Finlands självständighet. Kören Cantores Minores uppträdde under ledning av *Hannu Norjanen* vid sessionens öppning den 31 oktober före statsministrarnas toppmöte. I programmet ingick kompositionen *Lähtö* av *Einojuhani Rautavaara* och Finlandiahymnen. I samband med sessionen ordnades en Finland 100-utställning i rikssalen. Fotoutställningen "*Ögonblick i byggandet av ett land*" presenterade produktion av *Heikki Aho*, *Björn Soldan* och *Claire Aho* och beskrev hur vårt välfärdssamhälle har byggts upp under gångna decennier. Utställningen sammanställdes för att fira Finlands jubileumsår och var en del av programmet för Finland 100. Den visades i bland annat FN:s högkvarter i New York och på FN:s kontor i Nairobi. Under sessionsveckan presenterade *Claire Aho*s son *Jussi H. Brofeldt* utställningen för besökarna.

Nordiska rådet delar årligen ut ett litteratur-, barn- och ungdomslitteratur-, musik-, film- och miljöpris. Priserna delas ut samband med rådets session. Årets prisutdelning ordnades i Finlandia-huset den 1 november. Som tema för prisutdelningen valdes jubileumsårets huvudtema *Yhdessä – Tillsammans*. Vid prisutdelningen uppträdde inbjudna artister som representerade ett brett spektrum av finländsk och nordisk estradkonst med kopplingar till framtiden. Evenemanget sändes direkt i TV och som streaming.

Finland 100-evenemang i nordiska parlament

Under året ordnades det Finland 100-evenemang i de nordiska parlamenten. Riksdagen deltog med delegationer ledda av talman *Maria Lohela*.

Ett seminarium om *relationerna och samarbetet mellan Norge och Finland* var ett av huvudevenemangen i Norge för hundraårsjubileet av Finlands självständighet. Seminariet hölls i Stortinget den 26 januari och där dryftades ländernas aktuella samarbete och historiska skeden under hundra års tid. Värd för evenemanget var Stortingets talman *Olemic Thommessen*. Inledande anföranden hölls av bland annat Norges minister för samarbete inom ESS och EU samt nordiskt samarbete *Frank Bakke Jensen* och olje- och energiminister *Terje Svøviknes*. I sitt tal betonade talman *Lohela* Finlands och Norges gemensamma starka sidor

och folkens i grunden likartade karaktär. Kommentarer framfördes av medlemmarna i Finlands delegation *Katri Kulmuni*, *Mikko Kärnä*, *Arto Pirttilahti* och *Juhana Vartiainen*. I seminariet och i jubileumsevenemangen deltog också rådets president *Britt Lundberg* och vice president *Juho Eerola*, ledamöterna *Antti Lindtman* och *Stefan Wallin* samt från Åland *Mikael Staffas* från Finlands delegation. I programmet ingick utöver seminariet kulturprogram och ett skolbesök.

Sveriges riksdag ordnade ett Finland 100-seminarium med temat "*Den svensk-finska relationen och det parlamentariska samarbetet – då, nu och i framtiden*". Seminariet hölls i Stockholm den 18 oktober. Särskilt fokus lades på utrikes-, säkerhets-, försvars-, kultur-, närings- och arbetsmarknadstematik. Seminariet inleddes med talmännens inledande anföranden. På dem följde ett panelsamtal. Från Finlands delegation deltog *Erkki Tuomioja*, *Maarit Feldt-Ranta* och *Katri Kulmuni*. Sveriges kronprinsessa Victoria hedrade evenemanget med sin närvaro och i evenemangen deltog under dagen sammanlagt cirka 250 personer. Efter jubileumsseminariet hölls en högtidlig mottagning och en utställning. I talman Lohelas delegation ingick 18 finländska riksdagsledamöter och rådets president *Britt Lundberg*.

Den 27 november ordnade det danska Folketinget en konferens med temat "*Finland i profil*" med anledning av Finlands 100-årsjubileum. Konferensen tog bland annat upp Finlands utveckling från ung stat till modern nordisk välfärdsstat, relationerna mellan Finland och Danmark förr och nu och det nordiska samarbetet. Konferensen öppnades av Folketingets talman *Pia Kjærsgaard* och talman *Maria Lohela*. I talmannens delegation ingick delegationsmedlemmarna *Mikko Kärnä* och *Erkki Tuomioja*, rådets president *Britt Lundberg* och ledamöterna *Outi Alanko-Kahiluoto* och *Stefan Wallin*.

Jubileumsårets huvudevenemang på Island var en konsert i Reykjavik med musik av *Saariaho* och *Sibelius*. Talman Lohela deltog i konserten i samband med ett officiellt besök till Island i januari.

4. Att undanröja gränshinder

Målet med det nordiska gränshindersarbetet är att avlägsna hinder för fri rörlighet mellan de nordiska länderna. När arbetstagare och företag har möjlighet att röra sig över gränserna främjas den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen i Finland och det övriga Norden. Gränshinder för arbetskraftens rörlighet fördröjer tillväxten inom ekonomi och sysselsättning. Därför har ett av de främsta målen för det nordiska samarbetet traditionellt varit att undanröja gränshinder. Med gränshinder avses lagar och offentliga regler eller offentlig praxis som hindrar personers rörlighet eller företags gränsöverskridande verksamhet i de nordiska länderna. Genom att underlätta rörligheten vill man underlätta vardagen för nordborna.

Frågor som lyftes upp i rampljuset under Finlands ordförandeskapår var vikten av gränshindersarbetet, hur det organiseras och vilken betydelse det har för rörligheten i Norden att gränshinder undanröjs. Finlands ordförandeskapsprogram betonade framför allt konkreta åtgärder för att undanröja gränshinder och hur man förhindrar att nya gränshinder uppstår. Det är också viktigt att sprida kunskap om gränshinder till såväl nationella parlament som ministerier. I Finlands ordförandeskapsprogram nämns att rådet ska bevaka att gränshinder snabbare undanröjs genom att följa implementeringen av de nordiska regeringarnas och ministerrådets beslut om gränshinder.

Under året fortsatte rådet sitt påtryckningsarbete för att undanröja gränshinder. Bland annat nådde rådet en överenskommelse om att införa en gemensam elektronisk identifikation och om att undanröja nationella geoblockeringar för digitala TV-sändningar. Under året riktade Finlands delegation aktiv information och påtryckning till regeringarna i fråga om gränshinder. Gränshindren togs upp till debatt på delegationens samtliga möten med de finländska ministrar som inbjudits för att höras. Finland tog också initiativ till att föra fram frågan om gränshinder vid rådets session och i de nationella parlamenten. I Finlands ordförandeskapsprogram lyftes särskilt upp gränshinder inom utbildning och kultur under temat Det bildade Norden. Tillsammans med rådets utskott arbetade delegationen med gränshinderproblem som hör samman

med ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer, utredde gränshinder som kulturarbetare stöter på och främjade en lösning på ett gränshinder som särskilt berör Finland och som gäller vuxenutbildningsstöd för gränsarbetare.

Organisering av gränshinderarbetet

Under Nordiska ministerrådet fungerar Gränshinderrådet vars ordförande leder arbetet tillsammans med ministerrådets generalsekreterare. Gränshinderrådet är ett politiskt organ som har fått i uppdrag av de nordiska ländernas regeringar att arbeta för fri rörlighet för enskilda personer och företag i Norden. Finlands medlem i Gränshinderrådet under 2017 var *Risto E. J. Penttilä*, direktör för centralhandelskammaren. Också Nordiska rådet har en representant i Gränshinderrådet. Under året innehades platsen av *Pyry Niemi*, medlem i Sveriges delegation i rådet och ordförande i Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden. Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden har huvudansvaret för gränshinder i Nordiska rådet. Inom rådet finns också en separat gränshindergrupp som består av representanter från alla utskott. Ordförande i gränshindergruppen är *Katri Kulmuni*, från Finlands delegation. Under året har det förts diskussioner om organiseringen av rådets interna gränshinderarbete och dess effektivitet.

I Finland är det Pohjola-Nordens rådgivningskommitté som har specialiserat sig på det nordiska gränshinderarbetet. Kommittén består av representanter för olika förvaltningsområden och ministerier samt rådgivningstjänster. Ett konkret mål i Finlands ordförandeskapsprogram var att informera om rådgivningskommitténs arbete. Finland ville informera om kommitténs organisation och arbete för att visa för de andra nordiska länderna hur man kan organisera gränshinderarbetet. Finlands delegation lämnade ett medlemsförslag där de övriga nordiska länderna uppmanades att överväga att skapa ett liknande system.

Gränshinderfrågor vid Nordiska rådets session

Vid sessionen i Helsingfors var gränshindren starkt närvarade i diskussionerna. Temat för debatten vid statsministrarnas toppmöte var *"Norden som världens mest integrerade region med tillit som gemensam styrka och med gränshinder som överst på dagordningen"*. I sina inlägg var ministrarna eniga om vikten av att undanröja gränshinder för att underlätta de nordiska medborgarnas liv och främja ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft. De framhöll att gränshinderarbetet, trots att det redan kommit långt, måste påskyndas och ambitionsnivån höjas. Som eventuella samarbetsobjekt sågs lagstiftnings- och energisamarbetet. Digitaliseringen togs upp som ett samnordiskt utvecklingsobjekt där kompetensen och erfarenhetsbasen redan är tillräckligt starka. Ministrarna satte som mål att de nordiska länderna ska vara världens mest avancerade region inom digitalisering. Danmark påpekade dock att den nationella digitaliseringsutvecklingen måste beakta det nordiska perspektivet för att man inte oavsiktligt skapar nya gränshinder i stället för att undanröja dem. Konkreta utvecklingsobjekt som nämndes var gränsöverskridande tjänsteinfrastruktur, automatiserad trafik och introduktion av 5G-uppkopplingar.

De nordiska länderna som en värdegemenskap sågs som en möjlighet till långt gående gränshindersamarbete eftersom de nordiska länderna är kulturellt och samhälleligt likartade och delar en gemensam vision om samhällsutvecklingens riktning. Det råder en stark social tillit inom länderna och mellan dem. Den ömsesidiga tilliten har möjliggjort stabila och framgångsrika samhällen och ett nordiskt samarbete som baserar sig på förtroende och frivillighet i stället för på juridiskt bindande regler. Det nordiska samarbetet konstaterades vara betydelsefullt också internationellt. Den nordiska modellen för ett inkluderande välfärdssamhälle respekteras internationellt och väcker intresse. De nordiska länderna har ett växande ansvar för säkerheten i närområdena och för den europeiska utvecklingen, och de har också en roll i fredsfrämjande och hållbar utveckling.

Gränshinderarbetet i de nationella parlamenten

De nordiska parlamenten har en nyckelposition i att förebygga nya gränshinder och att undanröja existerande gränshinder. På finländskt initiativ föreslog rådet att parlamenten i de nordiska länderna arrangerar

temadebatter om gränshindren i Norden under 2017. Senast parlamenten ordnade temadebatter om nordiska gränshinder var år 2012.

Riksdagen förde en aktuell debatt om nordiska gränshinder på Nordens dag den 23 mars. Det var ett ypperligt sätt att fira Helsingforsavtalet och det nordiska samarbetets officiella årsdag. De teman som togs upp vid plenumsdebatten var bland annat dubbel beskattning av pensioner, en gemensam arbetsmarknad, nya gränshinder till följd av genomförande av EU-bestämmelser och hur dessa kan motarbetas genom nordiskt samarbete. De nordiska länderna är en viktig inre marknad med en potential långt utöver den som nu utnyttjas. Också de andra nordiska parlamenten förde motsvarande debatter under året.

Rådets president *Britt Lundberg* skrev tillsammans med ordföranden för rådets gränshindergrupp *Katri Kulmuni* ett brev till riksdagens talman *Maria Lohela*. I brevet föreslogs att de nordiska parlamenten bör inrätta en expertgrupp på tjänstemannanivå som försöker lösa eventuella förestående gränshinder redan under lagberedningen. Brevet behandlades vid de nordiska talmännens möte som hölls i samband med rådets session i Helsingfors. Talmännen gav förslaget sitt principiella stöd, men samtidigt efterlyste de ytterligare information om gruppens form och uppgift. Likaså efterlyste de ett bredare intresse för de nordiska frågorna bland politikerna i parlamenten. Talmännen bad att rådet utarbetar ett förslag till arbetsgruppens mandat för behandling i parlamenten.

5. Nordiska rådets president och vice president – verksamhet i Norden

Nordiska rådets president leder rådets presidie möten. Ställföreträdare för presidenten är vice presidenten. Presidenten ansvarar för förberedelserna av presidiets möten och övriga möten, inklusive innehållet i dagordningen, som utformas tillsammans med rådsdirektören. Presidenten ska också se till att presidiets har en aktuell verksamhetsplan och att kontakterna med nationella parlament, närområdena och relevanta internationella organisationer upprätthålls på bästa sätt. En annan viktig uppgift för presidenten är att representera rådet vid olika evenemang såväl i Norden som internationellt.

Rådets president *Britt Lundberg* ledde aktivt Nordiska rådets arbete under året. Hon var bland annat den första presidenten som har bloggat på rådets webbplats norden.org och den första presidenten som deltog i alla fem politiska sammarenemang i Norden. I sitt uppdrag lyfte Lundberg fram vissa områden, bland annat Arktis och de västnordiska områdena.

Norden och de självstyrande områdena

Under ordförandeskapsåret besökte rådets president *Britt Lundberg* både Grönland och Färöarna. Målet var att stärka samhörigheten i Norden och Lundberg uttryckte en förhoppning om att få ta del av lokala erfarenheter av nordiskt samarbete och åsikter om hur det kan utvecklas.

Detta var första gången som rådets president besökte Grönlands självstyrande område. Under resan diskuterade Lundberg det nordiska samarbetet med Grönlands regering och träffade talmannen i Grönlands parlament *Lars-Emil Johansen* och Grönlands delegation i Nordiska rådet. Lundberg bekantade sig också med Nordens institut på Grönland (NAPA) som är en central aktör på det nordiska och grönländska konst- och kulturfältet.

På Färöarna diskuterade Lundberg det nordiska samarbetet med Färöarnas vice statsminister *Høgni Hoydal* och träffade Färöarnas delegationer i Nordiska rådet och i Västnordiska rådet. Lundberg bekantade sig också med rådgivningstjänsten Hallå Norden på Färöarna, det nordiska Atlantssamarbetet (NORA) och Nordens hus på Färöarna. NORA är en gränsområdeskommitté som lyder under Nordiska ministerrådets regionalpolitiska samarbetsprogram. Dess syfte är att stärka och utveckla samarbetet mellan länderna. Nordens hus på Färöarna betjänar Färöarnas kulturliv och bidrar till att knyta tätare och mer ömsesidiga relationer mellan kulturlivet på Färöarna och i de övriga nordiska länderna.

Politiska sammarenemang i Norden

Nordiska rådet var närvarande med nordiska teman på de politiska sammarenemang som ordnades i Norden. Rådets president *Britt Lundberg* deltog i alla sammarenemang och förde fram temana för Finlands ordförandeskapsår.

Först i tur var evenemanget Folkemødet som ordnades på Bornholm i Danmark i juni. Där deltog Lundberg i en debatt kring temat "År Norden världens mest integrerade region?" Lundberg framhöll att Finland under sitt ordförandeskap haft som prioritet att undanröja gränshinder mellan de nordiska länderna. I Almedalen i Visby i början av juli handlade diskussionen bland annat om hur det går att förhindra att det uppstår parallella samhällen i de nordiska länderna och vilka digitaliseringens möjligheter är i ett gränslöst Norden.

På Suomiareena i Björneborg i juli diskuterade Lundberg och samarbetsminister *Anne Berner* den hållbara utvecklingens betydelse för de nordiska länderna. I Björneborg deltog Lundberg och rådets vice president *Juho Eerola* också i en panel med temat "Tillsammans gör vi Norden till världens mest integrerade region". I panelen deltog också delegationsmedlemmarna *Anna-Maja Henriksson* och *Katri Kulmuni*. Vid evenemanget Arendalsuka i Arendal i Norge i augusti diskuterade Lundberg ämnet "Nordens plats i Europa" med Norges minister för nordiskt samarbete *Frank Bakke-Jensen*. Temat Norden som världens mest integrerade region var också uppe i Arendal. Vidare träffade Lundberg tillsammans med skolelever från Arendal kandidater för Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris.

På Island ordnades evenemanget Fundur fólksins i början av september i Akureyri. Lundberg öppnade evenemanget och deltog bland annat i debatter om gränshinder och den nordiska tilliten.

Nordens arktiska områden

Som ett led i betoningen på arktiska frågor besökte rådets president *Britt Lundberg* i september Tromsø i Norge för att bekanta sig med arktiska aktörer. Rektor *Anne Husebekk* vid Norges arktiska universitet presenterade universitets verksamhet. Lundberg träffade också direktören för Arktiska rådets sekretariat *Nina Buvang Vaaja*. Arktiska rådets sekretariat finns 2013 permanent i Tromsø och verkar som ordförandelandets administrativa organ. Sekretariatets direktör berömde Finlands förmåga att foga ihop sitt hundraårsjubileum och sitt ordförandeskap i Arktiska rådet och Nordiska rådet och hur programmen stöder varandra. Direktören efterlyste en förankring av samarbetet på lokal nivå, så att det kan berikas med bättre arktisk lokalkännedom.

Vid Norsk Polarinstitut träffade Lundberg institutets direktör *Ole Arve Misund*. Norsk Polarinstitut är ett forskningsinstitut specialiserat på Norges arktiska område. Institutet bedriver forskning både i Arktis och på Antarktis. I arktiska frågor är institutet de norska myndigheternas strategiska rådgivningsorgan och har utarbetat nationella miljömål för verksamheten inom det arktiska området.

Samarbete med samiska aktörer

Från årets början har sametingen i Finland, Sverige och Norge genom Samiska parlamentariska rådet en utvidgad observatörsstatus i Nordiska rådet. Sametingen hade redan före 2017 observatörsstatus i rådet och därmed rätt att delta i rådets sessioner. Den utvidgade observatörsstatusen gav de samiska representanterna rätt att delta i rådets utskottsmöten då utskotten behandlar ärenden som berör samerna. De har emellertid inte rösträtt vid utskottsmötena. Beslutet fattades 2016, men reformen trädde officiellt i kraft vid ingången av 2017, samtidigt med Nordiska rådets justerade arbetsordning.

Nordiska rådet ser positivt på stärkta kontakter med Samiska parlamentariska rådet. Nordiska rådet främjade under året detta arbete då rådets president *Britt Lundberg* deltog i öppningen av Sametinget i Sverige i Östersund i augusti. Också Sveriges kronprinsessa Victoria hedrade öppningen av Sametinget med sin närvaro. Vid öppningen presenterades tingets sammansättning under den nya mandatperioden. Ett politiskt mål är implementeringen av FN:s konvention om ursprungsfolk och att samordna skogsbruk och renskötsel så att de stöder varandra bättre. Sveriges kulturminister *Alice Bah Kuhnke* lyfte i sitt tal fram

rasism som drabbar samer. Ministern sade sig arbeta aktivt för att stärka samernas självstyre och same-tingets makt. Gratulationsinlägg framfördes också av ordförandena för Norges och Rysslands same-ting och av flera ambassadörer, kommundirektörer, ledare för religionssamfund och representanter för same-organisationer.

Rådets president Lundberg tog i sitt tal upp rätten för Samiska parlamentariska rådet att genom sin utvidgade observatörsstatus delta i rådets utskottsmöten när samefrågor behandlas. Hon nämnde gränshinderarbetet som ett tema som står högt på agendan i båda forumen. Samernas sätt att se på naturen som ett lån är ett gott exempel på en hållbar användning av naturresurser och stämmer överens med FN:s mål för 2030.

6. Nordiska rådet på den internationella arenan

Nordiska rådets arbete är utåtriktat och rådet har ett nära samarbete med flera internationella och regionala parlamentariska organisationer utanför Norden. Parlamentarikerna i rådet deltar på bred front i internationell verksamhet, och rådets presidium utser medlemmar från rådet till internationella rapportörsuppdrag. Bland de finländska medlemmarna i presidiet var ledamot *Erkki Tuomioja* Nordiska rådets rapportör för Ryssland, Vitryssland och den nordliga dimensionen och ledamot *Wille Rydman* var rådets Östersjö-rapportör.

6.1 Nordiska rådets nya internationella strategi

Nordiska rådets nya internationella strategi antogs vid sessionen i Helsingfors. Rådets internationella verksamhet kommer åren 2018–2022 att fokusera på närområdena Baltikum, Arktis och EU. Andra fokusområden är att främja genomförandet av FN:s mål för en hållbar utveckling och teman i anslutning till invandring och integration. Den nordiska modellen och de nordiska värderingarna främjas och görs mer välkända i världen. Strategin presenterades vid sessionen av rådets president *Britt Lundberg*. Hon fungerade också som ordförande för rådets internationella arbetsgrupp som ansvarade för att utarbeta strategin. Rådets föregående internationella strategi utarbetades för åren 2013–2017.

Nordiska rådets internationella strategi visar riktningen för vilka internationella relationer och teman rådet ska prioritera i sin kommande verksamhet. Strategin identifierar också områden där rådet uppmanar de nordiska ländernas regeringar att stärka sin internationella verksamhet. Strategin uppmanar exempelvis länderna att placera sina ambassader och beskickningar i samma lokaler för att främja samarbetet. Nordiska rådet vill prioritera samarbetet inom Nordens närområden. En särställning intas av Östersjön, Arktis och EU.

Östersjöområdet

Baltikum och Baltiska församlingen har varit en grundpelare i de nordiska ländernas internationella samarbete. Nordiska rådet vill ytterligare stärka samarbetet med Baltikum. Parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) samlar parlamentariker och tjänstemän från alla Östersjöländer och är därför fortfarande ett viktigt forum. Rådet vill verka för att BSPC:s arbete blir mer konkret och mer lösningsorienterat.

Det arktiska området

Arktis är av stor betydelse för hela Norden och är en självklar del av de nordiska ländernas internationella arbete. Alla nordiska länder är med i Arktiska rådet och i det arktiska områdets parlamentariska samarbetsorgan (SCPAR), där Nordiska rådet är observatör. Viktiga samarbetspartner är Kanada, Förenta staterna och Ryssland. Västnordiska rådet har under de senaste åren stärkt sitt arktiska samarbete och fått status som observatör i Arktiska rådet.

EU

I en värld som är allt mer instabil och svårförutsägbar är det viktigt att stärka kontakterna med nära vänner och förutsägbara samarbetspartner. Många av dem hör till EU, såsom Tyskland och Beneluxländerna. Trots brexit är Storbritannien en naturlig partner för de nordiska länderna.

EU är också framöver en viktig organisation för alla nordiska länder, även för icke-EU-medlemmarna. Därför vill Nordiska rådet stärka kontakterna till Europaparlamentarikerna och EU:s olika institutioner. Nordiska rådet har sedan september 2017 haft en egen anställd i Bryssel. Denna person arbetar tillsammans med de nordiska parlamentens anställda i Bryssel för att främja kontakterna.

Mottot för Finlands ordförandeskapsprogram *Yhdessä – Tillsammans* beskriver de nordiska länderna mycket väl. Som enskilda länder är vi små, men tillsammans är vi stora. Tillsammans är de nordiska länderna världens elfte största ekonomi, samhällsmodellen är hållbar och samhällena är politiskt och ekonomiskt stabila (fred, frihet, jämlikhet, förtroende och demokrati). I strategin konstateras att de nordiska länderna har goda grundförutsättningar att delta konstruktivt i debatten om Europas och världens framtid.

Nordiska rådet strävar efter att regeringarna i de nordiska länderna mer än förr ska utnyttja möjligheterna med det nordiska samarbetet. Förberedande nordiska möten och samordning bör vara regel snarare än undantag. I det internationella arbetet bör rådet alltid vinnlägga sig om att tala för demokratin, rättsstaten, jämlikheten och de mänskliga rättigheterna. De nordiska länderna bör vara föregångare i arbetet mot extremistiska rörelser, odemokratiska attityder, rasism och alla andra former av hat och diskriminering.

De nordiska länderna betonar ett jämlikt samhälle och stöder välfärdsstaten. Norden är också den region i världen där det finns minst korruption och mest öppenhet och tillit, vilket har gynnat regionens ekonomiska framgång. FN:s mål för hållbar utveckling är en global handlingsplan för att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter i världen och lösa klimatkrisen före 2030. Rådet vill arbeta för att FN:s hållbarhetsmål ska få större uppmärksamhet i bilaterala debatter och internationella forum.

Europas interna sammanhållning är hårt prövad bland annat på grund av den ökade strömmen av flyktingar och invandrare särskilt från Afrika och länderna i Mellanöstern. Därför vill Nordiska rådet verka för att flera länder tar ansvar att lösa flyktingkrisen och har mer samarbete och utbyte av bästa praxis när det gäller lyckad integration av flyktingar och invandrare.

Tillsammans har de nordiska länderna en stor strategisk och militär betydelse. Det nordiska försvarssamarbetet hotar ingen, men det har betydelse för stabilitet och förutsägbarhet i regionen. De nordiska länderna fortsätter med satsningar på fredsmedling och civil krishantering.

6.2 Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete

Utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete

Nordiska rådet behandlar utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska frågor allt mer. Medlemmarna av presidiet och de nordiska statsministrarna, utrikesministrarna och de ministrar som svarar för det nordiska samarbetet träffas regelbundet bland annat i samband med rådets session.

Under mötena vid årets session debatterades aktuella teman. Vid mötet mellan rådets presidium och de nordiska statsministrarna diskuterades två teman: dels nordiska gränshinder och att undanröja dem, dels det nordiska EU-samarbetet. Vid mötet mellan presidiet och de nordiska utrikesministrarna diskuterades fredsfrämjande, vad de nordiska länderna kan göra tillsammans under oroliga tider, FN:s mål för hållbar utveckling, osäkerheten i Östersjöregionen och samarbetet med de baltiska länderna generellt. Vid mötet mellan presidiet och de nordiska samlagsministrarna diskuterades det nordiska barn- och ungdomssamarbetet, den strategiska utredningen om socialsektorn och ministerrådets budget för 2019.

Vid rådets session behandlades internationell politik, och dessutom hördes de nordiska ministrarnas redogörelser om utrikes- och säkerhetspolitiken. Vid sessionsdebatten med utrikesministrarna presenterades

en utrikespolitisk redogörelse av utrikesminister *Ine Marie Eriksen Søreide* från Norge, som är ordförande-land i ministerrådet. Närvarande vid sessionen var också Finlands utrikesminister *Timo Soini*, Danmarks utrikesminister *Anders Samuelsen* och Sveriges utrikesminister *Margot Wallström*.

Utrikesministrarnas inlägg tog upp de nordiska ländernas framgångar med internationella indikatorer och deras internationella ansvarstagande inom många områden, såsom fredsarbete och hållbar utveckling. Samtidigt betonades vikten av det nordiska samarbetet och av att stärka det ytterligare. Att stärka partnerskapet mellan de nordiska länderna kan förbättra säkerheten i Norden i ett instabilt internationellt läge och få Nordens röst att höras bättre i internationella organisationer. Dessutom betonades betydelsen av att upprätthålla de transatlantiska relationerna trots de utmaningar som Förenta staternas nya förvaltning medför, plus de senaste tidernas flyktingsituation. Sveriges utrikesminister betonade landets insatser som tillfällig medlem i FN:s säkerhetsråd. Sveriges verksamhet har enligt utrikesministern styrts av mänskliga rättigheter, en feministisk utrikespolitisk linje och framhävande av klimatsäkerheten. De övriga nordiska länderna uppmanades också att stödja FN i dess reformsträvanden.

Redogörelserna följdes av partigruppernas kommentarer och en livlig utrikespolitisk debatt som främst kretsade kring åtgärder mot kärnvapen och invandringsfrågor. I diskussionen kom också fram frågor om att effektivisera fredsbevarandet och att förbättra kvinnornas ställning internationellt.

Danmarks jämställdhets- och samarbetsminister *Karen Ellemann* lämnade en redogörelse om att stärka det nordiska samarbetet när det gäller EU-politiken. EU-politiken har betonats allt mer i Nordiska ministerrådets arbete. Prioriteringarna har varit stärkt nordiskt samarbete i EU-ärenden, samordning vid genomförandet av EU-lagstiftning och det gränshindersarbete som följer på EU-lagstiftningen. I fråga om lagstiftningssamarbetet väntas en utredning bli klar innan vidare åtgärder vidtas. I sitt EU-samarbete går ministerrådet in för ett tätt samarbete med Nordiska rådet vilket underlättar av att rådet inrättat ett kontor i Bryssel.

På samma sätt som de tidigare ordförandeländerna betonade även Finland vikten av den nordiska utrikes- och säkerhetspolitiken samt försvarspolitikerna i sitt ordförandeskapsprogram. Rådet har en viktig roll för att främja dessa frågor. Det handlar om hur de nordiska länderna kan intensifiera sitt samarbete inom dessa sektorer.

Nordiskt biståndssamarbete

Ett mål i Finlands ordförandeskapsprogram var att bjuda in de nordiska biståndsministrarna till rådets session för att diskutera frågor som gäller hantering av globaliseringen och på så sätt också uppmuntra ministrarna till ett tätare nordiskt samarbete. Detta mål uppfylldes när rådet valde nordiska biståndsfrågor som tema för sessionens frågestund.

Vid sessionens frågestund besvarades frågor av utrikeshandels- och utvecklingsminister *Kai Mykkänen* och Norges utrikesminister *Ine Marie Eriksen Søreide*, som också ansvarar för biståndsärenden. Frågorna gällde aktuella ämnen inom bistånds- och utvecklingssamarbete i ett brett perspektiv. För Finlands del ställdes frågor av rådets president *Britt Lundberg* och delegationsmedlemmarna *Eva Biaudet*, *Wille Rydman* och *Johanna Karimäki*. De gällde möjligheterna att intensifiera det nordiska biståndssamarbetet, allokering av biståndsmedel till de fattigaste länderna, utvecklingsinvesteringar riktade till infrastrukturbasen, och till en hållbar ekonomisk utveckling samt utfallet av den klimatfinansiering som västländerna allokera till utvecklingsländerna. Minister Mykkänen fick också en fråga om de finländska biståndsmedlens otillräcklighet.

Försvarspolitiskt samarbete

Nordiska rådet anordnar varje år en rundabordsdiskussion om nordiskt försvarspolitiskt samarbete med det land som är ordförande i Nordefco (*Nordic Defence Cooperation*). Till mötet inbjuds de nordiska försvarsministrarna, medlemmarna i rådets presidium och ordförandena för försvarsutskotten i de nordiska

parlamenten. År 2017 var Finland ordförande både i Nordefco-samarbetet och i Nordiska rådet, och rundabordsdiskussionen arrangerades i Smolna den 12 september. Ämne för diskussionen var den framtida visionen för det nordiska försvarssamarbetet inom Nordefco och ett fördjupat samarbete mellan de nordiska länderna samt försörjningsberedskap och nationell säkerhet. Diskussionsledare var rådets president *Britt Lundberg*.

I sitt inledande anförande konstaterade Lundberg att säkerhetsläget har förändrats i närområdet under de senaste åren. Nya utmaningar såsom cyber- och hybridhot har kommit in i bilden och de gör samhället mer sårbart. Östersjöområdets strategiska betydelse har ökat och där pågår nu mer militär aktivitet. Den förändrade säkerhetspolitiken i närområdet får också återverkningar på det nordiska försvarssamarbetet.

Finlands försvarsminister *Jussi Niinistö* konstaterade i sitt inledande anförande att säkerhetsläget i ett globalt perspektiv är ovanligt krävande. Förändringarna i säkerhetspolitiken syns i fokusområdena för Finlands ordförandeskap i Nordefco. Det primära målet är att genom Nordefco främja den gemensamma lägesuppfattningen, förbättra samarbetsförmågan och stärka den regionala säkerheten. Med hänvisning till prioriteringarna för Finlands ordförandeskap i Nordefco nämnde minister Niinistö två praktiska samarbetsinitiativ: ett expertseminarium om logistisk beredskap och försörjningsberedskap och det internationella kompetenscentret för motverkande av hybridhot, som inledde sin verksamhet i Finland i september. Minister Niinistö ansåg att en översyn av visionen för Nordefco är ofrånkomlig eftersom 2009 års samförståndsprotokoll och 2013 års vision beskriver en värld som avviker mycket från den som vi konfronteras med i dag.

Försvarsmaktens kommandör, general *Jarmo Lindberg* gav en snabb översikt över Nordefcos tioåriga historia. Nordefco är inte en försvars- eller militärallians, och den ersätter inte andra arrangemang och plattformar för samarbete. Ur en militär synvinkel kan ändå uppenbara fördelar med ett nordiskt försvarssamarbete uppnås genom att upprätthålla enhetliga förfaringsätt och en enhetlig lägesbild, skaffa och upprätthålla försvarsmateriel tillsammans, undvika operativa överlappningar och fördjupa kompetensen inom försvarssektorn. Den förändrade säkerhetspolitiska miljön, de åtstramade ekonomiska realiteterna, staternas ökade inbördes beroende, dyrare försvarsmateriel och mer krävande militära krishanteringssupdrag understryker mer än förr att det nordiska samarbetet är både aktuellt och i behov av utveckling. Det är ändamålsenligt att Nordefcos Vision 2020 uppdateras för att motsvara det rådande säkerhetsläget och att verksamheten inom Nordefcos strukturer samtidigt preciseras.

Finlands försörjningsberedskapscentralers verkställande direktör *Raimo Luoma* såg många möjligheter att fördjupa samarbetet i försörjningsberedskapsfrågor mellan de nordiska länderna. Den nordiska ramen är den främsta dimensionen i Finlands internationella arbete på området. Luoma konstaterade att det finns ömsesidiga beroendeförhållanden mellan de nordiska länderna i synnerhet i fråga om leveranssäkerhet för el, datakommunikation, sjöfart, nordisk landtrafik och finansbranschen. Vid diskussionen om försörjningsberedskap aktualiserades bland annat samnordiska energibeslut och överföringsförbindelser bland annat på Nordkalotten, inom cybersäkerhet och allmänt taget prioritering av försörjningsberedskapsfrågor i Finland och i Norden.

Diskussionen sammanfattades av ordföranden i rådets norska delegation *Sonja Mandt*. Hos ansåg att de främsta frågorna i det nordiska försvarssamarbetet är hur samarbetet ska kunna förbättras och hur stort behovet av nordiskt samarbete är. Det är viktigt att Nordefcos vision förblir ambitiös och att samarbetet förnyas. Norge är ordförandeland i Nordiska rådet 2018 och det nordiska försvars- och säkerhetssamarbetet kommer att vara huvudtema i Norges ordförandeskapsprogram.

Cybersäkerhet

I samband med Nordiska rådets höstmöten på Island hölls ett gemensamt möte om cybersäkerhet. Mötet öppnades av rådets president *Britt Lundberg* som i sitt tal nämnde att såväl cyber- som hybridhot har blivit bestående fenomen. EU utarbetade 2013 en cybersäkerhetsstrategi som har genomförts aktivt. Mot cyber-

och hybridhot arbetar Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot, som nyligen har öppnats i Helsingfors. Lundberg berättade att rådet har varit aktivt i cyberfrågor och att det är angeläget att rådet bidrar till att främja säkerheten i den digitala världen. De nordiska länderna bedriver redan nu mycket samarbete för cybersäkerheten.

Ordföranden för Islands cybersäkerhetsråd *Sigurd Emil Pálsson* konstaterade i sitt anförande att datorer och webben intar en betydande roll i samtliga delområden i vårt samhälle. Ny teknik ger möjligheter till bättre livskvalitet, men öppnar också för nya former av brottslighet. Det har blivit vanligt med olika slags nätattacker. Det har blivit större variation i cyberangreppen, falska nyheter och cyberkrigföring kräver motåtgärder av exempelvis Europeiska kommissionen. Också det nordiska samarbetet fyller en viktig funktion i sammanhanget.

Säkerhets- och cyberbetoningarna i rådet och ministerrådet fortsätter. Norges ordförandeskapsprogram i Nordiska rådet 2018 betonar ett hållbart och säkert Norden. Norges ordförandeskapsprogram bygger på fyra teman som alla betonar säkerheten: 1) hälsoteknik och patientsäkerhet, 2) utbildning, integration och mobilitet, 3) miljö och säkerhet till havs, samt 4) försvar och säkerhet. Frågor som Norge kommer att betona är nordiskt samarbete inom digital säkerhet och samhällssäkerhet. Dessutom ska det nordiska försvarsarbetet stödjas genom att rådet ordnar 2018 års försvarspolitiska rundabordsdiskussion tillsammans med Norge, som är ordförandeland i Nordefco.

Teman i Sveriges ordförandeskapsprogram i Nordiska ministerrådet 2018 inkluderande, innovativt och tryggt Norden. Ett av tre fokusområden är begreppet bred säkerhet och samhällssäkerhet. Ett säkert och öppet Norden fokuserar på att utveckla samarbetet mellan beredskapspersonal i de nordiska länderna, att utöka resurserna för civil säkerhet och att bekämpa radikaliserings. Också samarbetet inom den nordiska justitiesektorn för att bekämpa brottslighet och terrorism utvecklas, och samarbetet med Baltikum utökas för att bekämpa människohandel. Två andra teman som utgör fokusområden för regeringssamarbetet är ett inkluderande Norden och ett innovativt och hållbart Norden.

6.3 Fredsmedling

De nordiska länderna har mycket att ge världen vad gäller visionen om fredlig samexistens. Flera nordiska länder har blivit kända för sin roll som fredsförmedlare i konfliktområden runt om i världen. I de nordiska länderna finns flera aktörer med fokus på fredsförmedling. Samtidigt har de nordiska länderna olika styrkor och svagheter i fråga om konfliktlösning och medling.

Fredsförmedling var under året starkt framme i Nordiska rådets arbete. Ett seminarium om ämnet arrangerades i samband med sommarmötet för rådets presidium och vid session talade fredsnobelisten president *Martti Ahtisaari*. Dessutom behandlade rådet ett medlemsförslag i ämnet och antog det som en rekommendation.

Medlemsförslaget om att stärka fredsmedlingen som ett nordiskt varumärke behandlades under året av presidiet och av sessionen. I förslaget ingick flera åtgärdsförslag till de nordiska regeringarna. Statsministrarna i de nordiska länderna bör inkludera fredsförmedling och -förhandlingar som ett tema i projektet som dryftar Nordens roll globalt. I en framtida strategisk utredning borde man fokusera på det nordiska samarbetet som fredsbyggare i världens konfliktområden. Dessutom föreslogs att de nordiska länderna ska lansera en gemensam högskoleexamen med fokus på fredsförhandlingar och att det ska inrättas ett nordiskt fredsförmedlingsarkiv där alla typer av material med anknytning till fredsförhandlingar samlas. Som avslutning på sessionens aktualitetsdebatt antogs detta medlemsförslag. Förslaget om att inrätta ett fredsarkiv togs inte med i rekommendationen, utan beslutet betonade endast behovet av att utreda en eventuell finansiering.

Rådet arrangerade ett seminarium om medling i samband med presidiets sommarmöte på Åland i slutet av juni. I tematiken ingick fredsbyggande och konfliktlösning. I debatten medverkade två gästande talare:

riksdagsledamoten och utrikesministerns särskilda sändebud *Pekka Haavisto* och direktören för Ålands fredsinstitut *Kjell-Åke Nordquist*.

Sessionsdebatt om fredsförmedling

Temat för aktualitetsdebatten på sessionen var fredsförmedling. Debatten öppnades med president *Martti Ahtisaaris* anförande om de nordiska ländernas fredsförmedlarroll. Det huvudsakliga budskapet var uppmaningen att se fredsförmedling som en omfattande helhet där det utöver att stoppa våldet gäller att beakta samhällsförtroendet och att bygga upp ekonomiska och politiska möjligheter. De nordiska länderna har i detta avseende särskilt mycket att erbjuda med sin inkluderande och öppna samhällsmodell.

Ahtisaari konstaterade i sitt tal att upplevelsen av ojämlikhet är en förenande grundorsak till de nuvarande konflikterna. De nordiska ländernas starka sidor som fredsförmedlare är en delad värdegrund som baserar sig på demokrati, rättsstaten och en samhällsmodell där alla bemöts lika. Samtidigt erbjuder de nordiska länderna möjligheter till delaktighet i samhället och till att förbättra individens ställning. Dessa värderingar lämpar sig väl som grund för fredsmedling. I ett samhälle som återhämtar sig efter konflikter är det viktigt att kunna erbjuda inte bara möjligheter till politiskt deltagande utan också högkvalitativ utbildning, boende och hälso- och sjukvård. Ahtisaari betonade tillit både som ett nordiskt värde och som en grund för freds-förmedling. Utan tillit uppstår ingen fred och tillit kan bara skapas genom att erbjuda människor möjligheten att påverka sin egen framtid. I det avseendet är det viktigt att också minoriteter erbjuds möjligheten att göra sin röst hörd.

I den diskussion som följde på inledningen aktualiserades frågan om att stärka fredsförmedlingen som ett nordiskt varumärke, kvinnors delaktighet i fredsförhandlingar, historieforskningens möjligheter som instrument för freds-förmedling och FN:s säkerhetsråds och särskilt Förenta staternas ansvar för att upprätthålla fred. Diskussionen tog också upp immigrations- och flyktingsituationen, kärnvapenedrustning och förbättring av säkerhetsläget i Östersjöområdet.

6.4 Övrigt internationellt samarbete

Transatlantiskt samarbete

Huvudtemat vid rådets temasession i Stockholm i april var transatlantiska relationer och särskilt hur åtgärderna inom president *Donald Trumps* administration påverkar de nordiska länderna.

Temasessionen öppnades av rådets president *Britt Lundberg*. Sveriges utrikesminister *Margot Wallström* höll det inledande anförandet och lyfte i sitt tal upp de utrikespolitiska relationer som är relevanta för de nordiska länderna. Wallström konstaterade att relationerna mellan Norden och Förenta staterna inte enbart är relationer mellan presidenter, utan också mellan myndigheter, regioner, universitet och andra aktörer. Hon betonade att i och med Förenta staternas nya styre har de nordiska länderna en viktigare roll än förr i klimatfrågorna.

Diskussionen om Nato aktualiserades gång på gång såväl i de inledande anförandena som i den egentliga diskussionen. Norges minister för nordiskt samarbete *Frank Bakke-Jensen* talade om Natos betydelse samt om Norges och Förenta staternas roll där. I inläggen i debatten förekom både medhåll och motstånd i fråga om ett eventuellt Natomedlemskap för Finland och Sverige. Att ansluta sig till Nato medan Trump är president ansågs riskabelt och i vissa inlägg betonades att när situationen i världen är osäker har ett nära samarbete med Nato och Förenta staterna hög prioritet. Dessutom diskuterades balansen mellan hur mycket pengar som satsas på försvar jämfört med humanitärt bistånd.

Samarbetet med Baltiska församlingen

Nordiska rådet har traditionellt haft ett mycket nära samarbete med Baltiska församlingen. Också i år har rådets och Baltiska församlingens medlemmar träffats upprepade gånger. Under året deltog företrädare för rådets presidium i Baltiska församlingens session, och företrädare för Baltiska församlingen deltog i rådets session i Helsingfors.

Genast i början av året deltog rådets vice president *Juho Eerola* i ett möte med Baltiska församlingens rätts- och säkerhetsutskott i Tallinn. Mötets huvudtema var de baltiska ländernas försvarssamarbete. Medlemmarna i Baltiska församlingen var också representerade i ett inofficiellt Östersjömöte som hölls i Stockholm i samband med rådets temasession i början av april.

I det andra mötet med Baltiska församlingens rätts- och säkerhetsutskott i maj deltog *Erkki Tuomioja* som representant för Nordiska rådets presidium. Huvudteman vid mötet var den geopolitiska utvecklingen och säkerheten, hybridhot och bekämpning av dem, Förenta staterna och Estlands ordförandeskap i EU. Under mötet tog deltagarna upprepade gånger upp de baltiska ländernas relationer till Ryssland. Det konstaterades att försvaret bör utvecklas och att samarbetet mellan de baltiska länderna och även de nordiska länderna måste intensifieras. Medlemskap i Nato ger ramar för de baltiska ländernas försvarssamarbete och relationerna till Förenta staterna är viktiga för Baltikum. Utöver Nato är EU en grundpelare för de baltiska ländernas säkerhet.

Rådets president *Britt Lundberg* deltog i en samarbetskonferens i Riga i juni som ordnades av Baltiska församlingen. Tema för konferensen var gemensamma insatser för stärkt samarbete. Också representanter för Beneluxländernas parlament, GUAM-ländernas parlamentariska församling och Visegradländerna fanns bland de inbjudna. Konferensens syfte var att diskutera betydelsen av samarbete mellan det östliga partnerskapets länder och EU. Avsikten med det politiska projektet för det östliga partnerskapet har varit att fördjupa och stärka relationerna mellan EU och Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland. I sitt tal betonade Lundberg att det är viktigt att upprätthålla parlamentariska kontakter när Europa konfronteras med ett klimat av försvagad säkerhet.

Rådets president *Britt Lundberg* deltog också i Baltiska församlingens 36:e session i Tallinn i november. I sessionens inledande tal behandlades resultat av det baltiska samarbetet såsom utvecklingen av turism och transport, utbildning och forskning, medicinskt samarbete och konkreta besparingar av gemensam upphandling av läkemedel. I många tal återkom det ryska hotet och att de baltiska länderna tillsammans har mer styrka att stå emot hotet. President Lundberg diskuterade i sitt tal relationerna mellan rådet och Baltiska församlingen och poängterade rådets nya internationella strategi där samarbetet med de baltiska länderna har högsta prioritet.

Det årliga mötet mellan Nordiska rådets presidium och församlingens presidium hölls i slutet av november i samband med rådets presidiummöte i Köpenhamn. På agendan fanns verksamheten under 2017 och de kommande gemensamma aktiviteterna och samarbetet 2018. Vid mötet undertecknades också en verksamhetsplan mellan organisationerna för åren 2018–2019. I verksamhetsplanen konstateras att ambitionen i samarbetet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen är att finna gemensamma lösningar på de nuvarande utmaningarna i fråga om säkerhet, ekonomi, miljö, demografi med mera för att främja tillväxten och välfärden i regionen. I verksamhetsplanen nämns säkerhet och försvar (inklusive inre säkerhet och förvaltning av yttre gränser), energi, trafik och infrastruktur, hälso- och sjukvård och sociala frågor, miljöskydd i Östersjön och forskning och utbildning som strategiskt viktiga sektorer där samordnade åtgärder gagnar Norden och Baltikum i sin helhet.

Östsamarbete

En parlamentarikerdelegation bestående av ledamöter i ryska statsduman och ryska federala rådet samt de regionala parlamenten i Nordostryssland gjorde ett studiebesök till Island i april i Nordiska rådets regi. De bekantade sig bland annat med hälsovårdspolitiken. Nästa studiebesök är planerat till Norge i mars 2018.

Dessutom träffade ledamöter i Nordiska rådet Dumans och federala rådets delegation för ett gemensamt möte inklusive lunch i samband med sessionen i Helsingfors. Då diskuterades bland annat det framtida samarbetet mellan rådet och Ryssland och det aktuella internationella politiska läget och de spänningar som ingår i det. De medlemmar i Finlands delegation som deltog i mötena var vice president *Juho Eerola*

och delegationsmedlemmarna *Wille Rydman*, *Erkki Tuomioja* och *Maarit Feldt-Ranta*. Vice president Eerola som var mötesordförande presenterade rådets internationella strategi i huvuddrag för den ryska delegationen och betonade vikten av att respektera rättsstatsprincipen, demokratin och de mänskliga rättigheterna.

Relationerna mellan rådet och Ryssland har inte förändrats nämnvärt under året. Men vid de möten och diskussioner som ägde rum i samband med sessionen underströk ledamöterna ändå vikten av en fortsatt pragmatisk dialog och betraktade mötet i samband med sessionen som lyckat. Den ryska parlamentarikerdelegationen leddes av *Olga Epifanova* och bestod av ledamöterna *Vasilina Kulieva* och *Grigorij Ledkov* från ryska statsduman och ledamöterna *Ludmila Kononova*, *Alexander Akimov* och *Jurij Važenin* från ryska federala rådet. Delegationen konstaterade i samband med lunchdiskussionen att de anser att Finland i många avseenden är ett föredömligt land, och de förmedlade sina gratulationer med anledning av Finlands 100-årsjubileum till Finlands delegation och riksdagen.

Nordiska ministerrådet bedriver verksamhet i Nordvästryssland trots Rysslands bestämmelser om "utländska agenter". Ministerrådets samförståndsavtal (Memorandum of Understanding) gäller, men verksamheten i de nordiska kontoren har lagts ner. Ministerrådet har sökt efter andra former för samarbete med Nordvästryssland och de nordiska samarbetsministrarna fattade 2016 beslut om ett nytt samarbetsprogram med Nordvästryssland. I alla projekt inom programmet ligger huvudansvaret hos den nordiska parten medan den ryska parten medverkar som en partner. De pågående projekten hänför sig till miljö, medier, god förvaltning, mänskliga rättigheter, sociala frågor, samarbete med frivilligorganisationer och samarbete med urfolken. Institutet för hälsa och välfärd i Finland förvaltar projektet för hälsovårdssektorn.

Nordiska rådets och Baltiska församlingens traditionella Vitrysslandseminarium hölls inte under året, utan det sköts upp till 2018.

Östersjöarbetet

Parlamentariska Östersjökonferensens ordförandeland 2017 var staden och delstaten Hamburg, vars fokusområden var samarbetet i Östersjöområdet, demokratisk inkludering i internet- och digitalåldern, tätare vetenskaps- och forskningssamarbete och hållbar turism samt att möta utmaningarna med invandring och integration. Samarbetet på ministernivå har legat på is sedan Ukrainakrisen började, och utrikesministermötet mellan Östersjöstaterna i Reykjavik i juni, var ett första steg mot att återuppta den politiska dialogen.

Nordiska rådets Östersjörapportör *Wille Rydman* deltog i slutet av april i ett möte i Parlamentarikerkonferensens ständiga kommitté i Hamburg. Mötet behandlade bland annat internets inverkan på inkluderande demokrati, tätare Östersjöarbetet mellan regeringar och parlament och ökad dialog med ungdomar som engagerar sig i samhällsfrågor. Dessutom diskuterades aktuella invandrings- och integrationsfrågor.

I samband med Östersjökonferensens 26:e session i Hamburg i september uppmärksammades 100-årsjubileet för Finlands självständighet med utställningen *Suomi-Finland – 100 Years of Democracy*, som hade sammanställts av riksdagen i Hamburgs rådhus.

Barentssamarbetet

Den parlamentariska Barentskonferensen hölls i Narjan-Mar i det autonoma distriktet Nentsien i Ryssland i början av juni. Från riksdagen deltog följande medlemmar i Finlands delegation *Johanna Karimäki*, *Ville Skinnari*, *Wille Rydman* och medlemmen i den arktiska delegationen *Kari Kulmala*. Den parlamentariska Barentskonferensen ordnas vartannat år i ordförandelandet för Barentssamarbetet och i konferensen deltar parlamentariker från bland annat Finland, Sverige, Norge och Ryssland. Huvudteman för konferensen var utveckling av transportinfrastrukturen och miljöskydd i Barentsområdet. I konferensen deltog också dumans vice talman *Olga Epifanova*. Den föregående parlamentariska Barentskonferensen hölls i Finland 2015 och nästa blir i Sverige 2019.

Samarbete med Storbritannien

Rådets president *Britt Lundberg* besökte i början av ordförandeskapsåret i januari London för att delta i det officiella öppnandet av det nordiska kulturåret i Southbank Centre. I kulturåret Nordic Matters ingår en stor mängd nordiska utställningar, konserter och konstnärliga projekt. Under resan träffade Lundberg Finlands ambassadör i London *Päivi Luostarinen* och ambassadrådet *Päivi Pihlajamäki*. Teman för mötet var Finlands ordförandeskap i rådet och prioriteringarna för 2017, hur brexit inverkar på Norden samt Nordens synlighet i Storbritannien.

Under resan besökte Lundberg också Storbritanniens parlament för att träffa ordföranden för Finlands vänskapsgrupp i överhuset, baronessan *Meta Ramsay of Cartvale* och vänskapsgruppens sekreterare, ledamot *Janric Craigavon*. Vid dessa tillfällen diskuterades både prioriteringarna under Finlands ordförandeskapsår och politiska frågor av gemensamt intresse för Finland och Storbritannien, bland annat om Skottlands ställning, EU-politik och samarbetet mellan länderna. Brexit, dess effekter på olika håll och bakgrunden till folkets beslut diskuterades ingående eftersom premiärminister *Theresa May* väntades komma med ett meddelande i ärendet kort efter besöket.

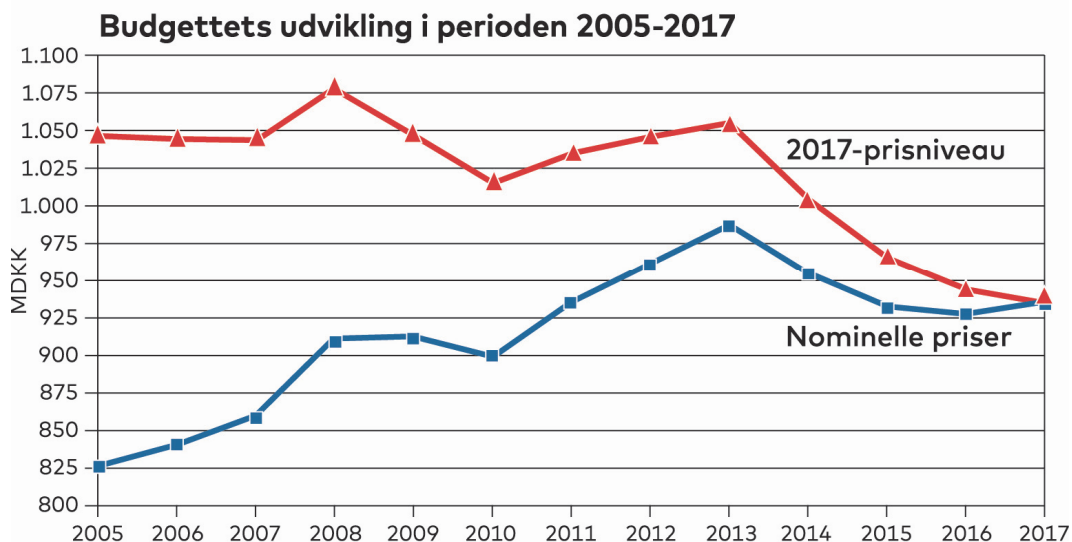
7. Budgeten för nordiskt samarbete

Den sammantagna utgiftsramen för Nordiska ministerrådet 2017, det vill säga det officiella nordiska regeringssamarbetet, var 931 091 000 danska kronor (ca 126 miljoner euro). Nordiska ministerrådets budget har under 2014–2016 skurits ner med åtta procent i fasta priser. I år var den totala ramen för budgeten oförändrad jämfört med 2016. Fördelningen mellan sektorerna motsvarar 2016 års fördelning. Ministerrådets budget används till att finansiera bland annat gemensamma nordiska projekt inom tio olika sektorer plus de nordiska institutionernas och samarbetsorganisationernas verksamhet. Finlands finansiella bidrag till budgeten 2017 uppgick till 145 611 000 danska kronor (ca 19,6 miljoner euro).

Budgeten för det nordiska samarbetet finansieras i första hand genom direkta betalningar som fastställs enligt en särskild fördelningsnyckel. Den bygger på varje lands andel av den sammanlagda bruttonationalinkomsten för de nordiska länderna till produktionskostnadspriser enligt uppgifterna för de två senaste granskningsår som stått till förfogande.

Ländernas finansiella bidrag i procent åren 2014–2017

	2014	2015	2016	2017
Danmark	21,0	20,0	19,4	20,2
Finland	16,3	15,5	15,7	15,8
Island	0,7	0,7	0,8	0,9
Norge	30,6	31,5	32,3	31,7
Sverige	31,4	32,3	31,8	31,4
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0

Nordiska rådets budgetarbejde

Den nordiska budgetten är ett politiskt instrument. Det är Nordiska ministerrådet som tar fram budgetförslaget och Nordiska rådet som godkänner det. Enligt artikel 64 i Helsingforsavtalet ska Nordiska ministerrådet lägga fram sitt förslag till budget för Nordiska rådet för yttrande. Nordiska rådet kan föreslå förändrade prioriteringar inom den av ministerrådet angivna finansiella ramen. Om inte synnerliga skäl kan anföras ska ministerrådet följa rådets rekommendation. Med andra ord har rådet stort inflytande när det gäller budgeten.

Ministerrådet och rådet förhandlar om det kommande årets budget hela kalenderåret. I rådet är det presidiet som svarar för budgetarbetet och partigrupperna utser ansvarspersoner som deltar i budgetförhandlingarna. Rådets president *Britt Lundberg* ledde rådets budgetarbejde under året och ansvarade för förhandlingar med ministerrådet angående 2018 års budget. Förhandlingar fördes med ministerrådets ordförande i Norge, samarbetsminister *Frank Bakke Jensen* i två omgångar, på våren och hösten.

Budgeten för 2018 förblir i sin helhet på samma nivå som 2017. Vissa betoningar ändras dock. Det pågår ett arbete på att göra budgeten mer långsiktig. Ministerrådets budget för 2018 godkändes slutgiltigt av hela rådet vid sessionen i Helsingfors.

Nordiska rådets budget

Nordiska rådets budget uppgår till drygt 36 miljoner danska kronor (ca 4,8 miljoner euro). Det är en administrativ budget för bland annat följande utgifter: bidraget till partigrupperna, mötes- och resekostnader, utskottsarbetet, tolkning och översättning, publikationer och administrativa utgifter, inklusive personal. När ministerrådets och rådets budget räknas ihop, kostar det nordiska samarbetet årligen cirka fyra euro per finländare.

FINLANDS DELEGATION 1.1. – 31.12.2017

Medlemmar

Valda medlemmar

Arhinmäki, Paavo, vänst
Eerola, Juho, saf, ordförande
Elo, Simon, saf (t.o.m. 12.6), blå (fr.o.m. 13.6)
Feldt-Ranta, Maarit, sd, viceordförande
Henriksson, Anna-Maja, sv
Honkonen, Petri, cent (t.o.m. 9.2)
Huhtasaari, Laura, saf
Juvonen, Arja, saf (t.o.m. 9.2)
Karimäki, Johanna, gröna
Katainen, Elsi, cent (fr.o.m. 10.2)
Koski, Susanna, saml
Kosonen, Hanna, cent (t.o.m. 6.9)
Kulmuni, Katri, cent
Kärnä, Mikko, cent
Lundberg, Britt, ÅC
Pirttilahti, Arto, cent
Raatikainen, Mika, saf (fr.o.m. 10.2)
Rehula, Juha, cent (fr.o.m. 7.9.)
Rydman, Wille, saml
Skinnari, Ville, sd
Staffas, Mikael, Lib
Tuomioja, Erkki, sd
Vartiainen, Juhana, saml

Suppleanter

Biaudet, Eva, sv
Halmeenpää, Hanna, gröna
Honkonen, Petri, cent (fr.o.m. 10.2)
Häkkänen, Antti, saml (t.o.m. 9.5)
Jalonen, Ari, saf (t.o.m. 12.6), blå (fr.o.m. 13.6)
Jonsson, Axel, ÅF
Kymäläinen, Suna, sd
Laitinen-Pesola, Jaana, saml
Lehti, Eero, saml (fr.o.m. 10.5)
Lintilä, Mika, cent (t.o.m. 9.2)
Louhelainen, Anne, saf (t.o.m. 12.6), blå (fr.o.m. 13.6)
Maijala, Eeva-Maria, cent
Mikkonen, Krista, gröna
Modig, Silvia, vänst
Parviainen, Ulla, cent
Ruoho, Veera, saml (fr.o.m. 7.9)
Räsänen, Joonas, sd
Sirén, Saara-Sofia, saml (t.o.m. 6.9)
Talja, Martti, cent

Tavio, Ville, saf
Wallin, Harry, sd
Wallinheimo, Sinuhe, saml
Wikström, Tony, ÅSD

President

Lundberg, Britt, ÅC

Vicepresident

Eerola, Juho, saf

Delegationens arbetsutskott

Arhinmäki, Paavo, vänst
Eerola, Juho, saf, ordförande
Feldt-Ranta, Maarit, sd, viceordförande
Henriksson, Anna-Maja, sv
Karimäki, Johanna, gröna
Kulmuni, Katri, cent (t.o.m. 15.2)
Pirttilahti, Arto, cent (fr.o.m. 15.2)
Rydman, Wille, saml
Staffas, Mikael, Lib

Medlemmar i presidiet, utskott, kommittéer och arbetsgrupper

Presidiet

Eerola, Juho, saf
Lundberg, Britt, ÅC
Rydman, Wille, saml
Tuomioja, Erkki, sd

Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Arhinmäki, Paavo, vänst
Feldt-Ranta, Maarit, sd
Honkonen, Petri, cent (t.o.m. 9.2)
Huhtasaari, Laura, saf, viceordförande
Karimäki, Johanna, gröna
Katainen, Elsi, cent (fr.o.m. 20.3)

Utskottet för ett hållbart Norden

Elo, Simon, saf (t.o.m. 12.6), blå (fr.o.m. 13.6)
Koski, Susanna, saml
Kosonen, Hanna, cent, ordförande (t.o.m. 6.9)
Kärnä, Mikko, cent
Rehula, Juha, cent (fr.o.m. 20.9)

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

Kulmuni, Katri, cent
Pirttilahti, Arto, cent
Skinnari, Ville, sd
Staffas, Mikael, Lib
Vartiainen, Juhana, saml

Utskottet för välfärd i Norden

Henriksson, Anna-Maja, sv
Juvonen, Arja, saf (t.o.m. 9.2)
Raatikainen, Mika, saf (fr.o.m. 20.3)

Kontrollkommitté

Koski, Susanna, saml
suppleant Häkkänen, Antti, saml (t.o.m. 9.5)
suppleant Lehti, Eero, saml (fr.o.m. 10.5)

Valkommitté

Feldt-Ranta, Maarit, sd, viceordförande

Budgetordföranden

Eerola, Juho, saf

Gränshindergrupp

Kulmuni, Katri, cent, ordförande

Internationell strategi-arbetsgrupp

Eerola, Juho, saf

FN-arbetsgrupp

Kosonen, Hanna, cent (t.o.m. 6.9)

Nordiska kulturfondens styrelse

Arhinmäki, Paavo, vänst
suppleant Juvonen, Arja, saf (t.o.m. 9.2)
suppleant Karimäki, Johanna, gröna (fr.o.m. 10.2)

Nordiska Investeringsbankens kontrollkommitté

Pirttilahti, Arto, cent

Parlamentariska Östersjökonferensens ständiga kommitté

Rydman, Wille, saml (t.o.m. 5.9)

Presidentens och vicepresidentens verksamhet 1.1.2017 – 31.12.2017

Januari

- 12.1. Förmöte och möte med NR:s sekretariat, Köpenhamn; Lundberg och Eerola
- 13.1. Nordic Matters, Southbank Centre, London; Lundberg
- 24–25.1. Partigrups-, presidie- och utskottsmöten, Oslo; Lundberg och Eerola
- 24–25.1. Möte med norska samarbetsministern om budget 2018, Oslo; Lundberg

Februari

- 8.2. Tankesmedja Agenda, lansering av rapporten "Nordens tid är nu – förutsättningar och möjligheter med ett nordiskt medborgarskap", Helsingfors; Lundberg
- 10.2. Möte i Baltiska församlingens rätts- och säkerhetskommitté; Tallinn, Eerola
- 15.2. Delegationens konstituerande möte och ordinarie möte; Helsingfors, Eerola

Mars

- 1.3. Delegationens möte, Helsingfors; Lundberg och Eerola
- 18.3. Svenska Kvinnoförbundets jubileumsseminarium; Vasa, Lundberg
- 23.3. Nordens dag, Helsingfors; Lundberg och Eerola
- 29.3. Delegationens möte, Helsingfors; Lundberg och Eerola
- 29–30.3. International Arctic Forum, Arkhangelsk, Ryssland; Lundberg

April

- 3.-4.4. Partigrups-, presidie- och utskottsmöten samt temasession, Stockholm; Lundberg och Eerola
- 3.-4.4. Möte med budgetansvariga, Stockholm; Lundberg
- 25–28.4. Presidentens besök till Grönland, Grönland; Lundberg

Maj

- 3.5. Delegationsmöte, Helsingfors; Lundberg och Eerola
- 9–11.5. Presidentens besök till Färöarna, Färöarna; Lundberg
- 29–30.5. Lunchmöte med Nordens statsministrar, Bergen; Lundberg

Juni

- 1.6. Hanaholmens återinvigning, Esbo; Lundberg
- 8–9.6. Möte med representanter för Viserad, Baltisk Församling, Benelux, Ukraina m.fl., Riga; Lundberg
- 15.6. Folkmöte, Allinge, Bornholm; Lundberg
- 16–17.6. Benelux-parlamentets session, Haag; Lundberg
- 20.6. Budgetansvarigas möte med norska samarbetsministern, Oslo; Lundberg
- 21.6. Delegationens möte, Helsingfors; Lundberg och Eerola
- 26–28.6. Presidie-möte, Åland; Lundberg och Eerola

Juli

- 2–3.7. Almedalsveckan, Visby, Gotland; Lundberg
- 12–13.7. SuomiAreena, Björneborg; Lundberg och Eerola

Augusti

- 15–16.8. Folkmöte, Arendal, Norge; Lundberg
- 30.8. Öppnandet av Sametingets sjunde mandatperiod, Östersund, Sverige; Lundberg

September

- 5.9. Möte med budgetansvariga, Köpenhamn; Lundberg
- 8–9.9. Folkmöte, Akureyri; Lundberg
- 12.9. NR:s rundabordssamtal om försvarssamarbete, Helsingfors; Lundberg och Eerola
- 13.9. Delegationens möte, Helsingfors; Lundberg och Eerola
- 19–20.9. Partigrups-, presidie- och utskottsmöten, Reykjavik; Lundberg

Oktober

- 10–12.10. Presidentens besök till Nordnorge, Tromsö; Lundberg
- 11.10. Möte med norska samarbetsministern om budgetfrågor, Oslo; Lundberg
- 25.10. Delegationens möte, Helsingfors; Lundberg och Eerola
- 30.10.–2.11. Partigrups-, presidie- och utskottsmöten samt session, Helsingfors; Lundberg och Eerola
- 31.10. Delegationens möte, Helsingfors; Eerola

November

- 9–10.11. Baltiska församlingens session, Tallinn; Lundberg
- 15–16.11. Klimattoppmöte COP 23, Bonn, Tyskland; Lundberg
- 22.11. Delegationens möte, Helsingfors; Lundberg och Eerola
- 22–23.11. NR:s rundabordssamtal om arktiskt samarbete; Helsingfors, Lundberg
- 27–28.11. Presidiemöte och möte med Baltiska församlingen; Köpenhamn, Lundberg

NORDISK RÅD

Internasjonal strategi for Nordisk råd 2018-2022

Denne strategien prioriterer hovedområder for Nordisk råds internasjonale arbeid i femårsperioden 2018-2022. Strategien bygger på erfaringer som Nordisk råd har gjort i sitt internasjonale arbeid de senere år og en vurdering av aktuelle utenrikspolitiske forhold. Den gir føringer for hvilke relasjoner og temaer Nordisk råd vil prioritere i det videre arbeidet. Strategien identifiserer også områder der Nordisk råd oppfordrer de nordiske regjeringene til å styrke sitt internasjonale virke.

SAMMEN ER VI STORE

Hver for seg er de nordiske landene små, men sammen er vi store. Til sammen utgjør Norden verdens 10.-12. største økonomi. Den nordiske samfunnsmodellen har vist seg som bærekraftig og fremgangsrisk. Norden er preget av fred, frihet, likestilling, tillit og demokrati samt høy grad av politisk og økonomisk stabilitet. Norden har derfor grunnleggende forutsetninger for å bidra konstruktivt når Europas og verdens fremtid diskuteres.

De nordiske landenes forskjellige alliansetilhørighet er ikke til hinder for et langt tettere samarbeid om internasjonale relasjoner, forsvar, økonomi, sikkerhet, kultur, utdanning, forskning, ambassader, grensehinder, integrering, utviklingsbistand og helse, slik som det også fremgår av blant annet Stoltenberg-, Könberg- og Poul Nielsen-rapporten.

Derfor vil Nordisk råd jobbe for:

- At de nordiske regjeringene i økt grad utnytter mulighetene som ligger i nordisk samarbeid. All erfaring tilsier at når de nordiske landene har snakket sammen før møter i internasjonale fora, så kan de få stor og ofte avgjørende innflytelse. Formøter og koordinering bør være regelen heller enn unntaket.
- At de nordiske landene på tvers av allianseforhold styrker sitt utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitiske samarbeid, inkludert sivil beredskap som bidrar til den allmenne sikkerheten. Sammen har vi stor strategisk, militær og sikkerhetspolitisk betydning. Nordisk forsvarssamarbeid truer ingen, men bidrar til stabilitet og forutsigbarhet i regionen.
- At de nordiske landene fortsetter sin innsats for fredsmevling og sivil krisehåndtering.
- At de nordiske landene i økt grad utnytter potensialet som ligger i å markedsføre Norden som en samlet enhet internasjonalt (Nordic Branding).
- At flere nordiske ambassader/utenriksstasjoner samlokaliseres. I tillegg til kostnadseffektivitet og stordriftsfordeler, kan dette bidra til økt faglig samarbeid og en sterkere fellesnordisk identitet og synlighet.
- Styrket dialog med Nordisk ministerråd i internasjonale spørsmål, også på administrativt nivå.

NORDISK RÅDS VIKTIGSTE PRIORITERINGER PÅ DEN INTERNASJONALE ARENA

Uavhengig av land og partipolitiske skillelinjer er Norden preget av en dyp respekt for demokrati, rettsstat, likeverd og menneskerettigheter. Dette er verdier som vi i Norden tar for gitt, men som i mange land ikke er en selvfølge. Norden kan gjøre en forskjell i verden ved alltid å være en tydelig røst som står opp for disse verdiene.

Nordisk råd vil derfor i sitt internasjonale arbeid:

- Jobbe for at demokrati, rettsstat, likeverd og menneskerettigheter alltid står høyt på den internasjonale agendaen. Konkret betyr dette å ta opp slike problemstillinger i bilaterale møter, på internasjonale konferanser, i uformelle samtaler og i offisielle uttalelser. Norden skal være i førerretet når det gjelder bekjempelse av ekstremisme, antidemokratiske holdninger, rasisme og alle andre former for hat og diskriminering.
- Gi særlig oppmerksomhet til temaer der Norden er en foregangsregion og dermed kan utgjøre en forskjell, slik som for eksempel rettighets-spørsmål knyttet til barn, kvinner, seksuelle minoriteter, mennesker med nedsatte funksjonsevner og urfolk.

Uavhengig av land og partipolitiske skillelinjer er Norden preget av ønsket om likestilte samfunn og oppslutning om velferdsstaten. Norden er også den regionen i verden med lavest grad av korrupsjon og høyest grad av åpenhet og tillit. Dette er en viktig årsak til Nordens økonomiske suksess.

Nordisk råd vil derfor i sitt internasjonale arbeid:

- Jobbe for at den nordiske samfunnsmodellen gjøres kjent og kan være til inspirasjon for andre.
- Jobbe for at de økonomiske og samfunnsmessige fordelene av åpenhet og tillit gjøres mer kjent.
- Bidra til økt oppmerksomhet om de alvorlige samfunnsmessige konsekvensene av korrupsjon.

Verden står overfor enorme klima- og miljøutfordringer som kun kan løses gjennom internasjonalt samarbeid. FNs bærekraftsmål¹ er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og løse klimakrisen innen 2030. De nordiske landene er allerede grønne foregangsland på mange områder og pådrivere for FNs bærekraftsmål, men mye gjenstår fortsatt.

Nordisk råd vil derfor jobbe for:

- At FNs bærekraftsmål får økt oppmerksomhet i våre bilaterale samtaler og i internasjonale fora der vi deltar.
- At Best Practice fra vår egen region kommer andre til gode, og at vi har en aktiv og søkende tilnærming for å lære av andre.

Europas indre samhold er satt på en prøve med blant annet økt flyktning- og migrasjonsstrøm, særlig fra land i Afrika og Midtøsten.

Nordisk råd vil derfor jobbe for:

- At flere land i verden tar sin del av ansvaret for å løse flyktningkrisen.
- Økt samarbeid og Best Practice-deling om vellykket integrering av flyktninger og innvandrere.

SÆRLIG PRIORITERTE LAND, REGIONER OG ORGANISASJONER

Nordisk råd vil gi særlig prioritet til samarbeid i våre nærområder. Østersjøen, Arktis og EU står i en særstilling.

ØSTERSJØEN

- De baltiske landene og **Baltisk forsamling** har vært en grunnpilar i Nordens internasjonale samarbeid. Nordisk råd vil jobbe for å styrke samarbeidet med de baltiske landene ytterligere. **BSPC** (The Baltic Sea Parliamentary Conference) samler parlamentarikere og tjenestemenn fra alle landene rundt Østersjøen, og forumet vil derfor fortsatt være en viktig plattform. Nordisk råd vil arbeide for at BSPC skal bli mer konkret og løsningsorientert.

ARKTIS

- Arktis er av stor betydning for hele Norden og en selvsagt del av Nordens internasjonale arbeid. Alle de nordiske landene er med i **Arktisk råd** samt Konferansen av parlamentarikere fra den arktiske region (**CPAR**) hvor Nordisk råd er observatør. **Canada, USA** og **Russland** er viktige samarbeidspartnere. **Vestnordisk råd** har i de

seneste år styrket sitt arbeid med Arktis og fått observatørstatus i Arktisk råd.

EU

- I en stadig mer ustabil og uforutsigbar verden er det viktig å styrke kontakten med nære venner og forutsigbare samarbeidspartnere. Mange av disse befinner seg innenfor EU, slik som for eksempel **Tyskland** og Benelux-landene. På tross av Brexit er også **Storbritannia** en selvfølgelig partner for Norden.
- Uavhengig av medlemskap eller ikke, så vil EU være en særdeles viktig organisasjon for alle landene i Norden. Nordisk råd vil derfor styrke kontakten med **EU-parlamentarikene** og de ulike **EU-institusjonene**. Nordisk råd har siden september 2017 en egen medarbeider i Brussel som sammen med de ulike nordiske parlamentene skal bidra til dette.

Dersom Nordisk råd har kapasitet, kan også samarbeid med andre land og organisasjoner vurderes, slik som for eksempel OSSE (Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa). Dette bør da i størst mulig grad skje innenfor rammen av samarbeidet i Østersjøområdet/Baltikum, Arktis og EU.

Nordisk råd
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 Copenhagen K
www.norden.org

US 2017:457

NORDISKA RÅDETS FRAMSTÄLLNINGAR, REKOMMENDATIONER OCH INTERNA BESLUT 2017

Rekommendation 1/2017: Forbud mod anvendelse af mikroplast i kosmetik (A 1692/hållbart)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer,

at indføre et forbud mod anvendelse af mikroplast i kosmetik og øvrige personlige plejeprodukter.

Rekommendation 2/2017: Forskningspolitisk redogørelse (A 1706/kultur)

Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet

att avge en forskningspolitisk redogørelse för det nordiska forskningssamarbetet till Nordiska rådets session i Helsingfors 2017.

Rekommendation 3/2017: Norden i samlet kamp mod antimikrobiel resistens (A 1714/välfärd)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

at støtte op om Nordisk Råds hvidbog; "Norden i samlet kamp mod antimikrobiel resistens" både politisk ved at initiere de konkrete tiltag, og økonomisk ved at afsætte nødvendige midler til at realisere målene,

at udbrede Nordisk Råds hvidbog; "Norden i samlet kamp mod antimikrobiel resistens" til relevante samarbejdsfora på nordisk, europæisk og internationalt plan.

Rekommendation 4/2017: Oppfyllelse av internasjonale klimamålsetningene (A 1673/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

at ministerrådet i forbindelse med Nordisk Råds sesjon regelmessig, og minst hvert fjerde år, fremlegger en statusmelding, som redegjør for de nordiske lands oppfyllelse av klimamål fastsatt gjennom FN eller EU samt effektene av landenes initiativer,

att inngå i dialog med Nordisk råd om form og innhold og tidspunkter for de regelmessige statusmeldinger.

Rekommendation 5/2017: Bekæmpelse af nye former for menneskehandel (A 1651/medborgar)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at sikre at kampen mod menneskehandel tager højde for de nye former for tvangsarbejde og udnyttelse af mennesker. For eksempel: -seksuel udnyttelse af mennesker via live

streaming på internettet -socialt bedrageri, hvor ofre bliver bragt til de nordiske lande for at udnytte offentlige sociale ydelser, som bagmændene derefter hæver - oprettelse af firmaer (herunder fiktive firmaer), hvor ofre for menneskehandel udnyttes til at arbejde under slavelignende forhold,

at udarbejde en holdningsplan, der gennem etiske retningslinjer og kampagner sigter mod at reducere efterspørgslen af handlede mennesker indenfor alle former for tvangsarbejde,

at igangsætte en undersøgelse af økonomien i menneskehandel og slaveri Norden.

Rekommendation 6/2017: Bekæmpe handel med asylbørn og bygge alliancer i kampen mod menneskehandel (A 1651/medborgar)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

at bekæmpe handel med asylbørn gennem oplysning og information om rettigheder i modtagelsescentrene,

at inddrage civilsamfundet i kampen mod menneskehandel, herunder NGO, der arbejder indenfor dette felt samt fagbevægelsen og arbejdsmarkedets parter,

at kæmpe for at den europæiske og internationale lovgivning på området tager højde for de nye former for menneskehandel.

Rekommendation 7/2017: Minska plastavfall i Norden (A 1700/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å gjennomføre en utredning av hvordan de nordiske land gjennomfører EUs direktiv om å redusere bruken av lettvekt plastbæreposer og identifisere både nasjonale og lokale initiativ, som viser seg å være de mest fremgangsrike,

å undersøke de erfaringer som er gjort med forbud mot plastposer i stater, som har gjennomført forbud i en eller annen form,

å, i samarbeid med et eller flere nordiske land og pantorganisasjoner, utvikle et eller flere lokale forsøk med hvordan pant eller andre økonomiske instrumenter kan anvendes for å fremme innsamling av plastavfall og avsette midler til dette i sitt budsjett.

Rekommendation 8/2017: Tiltak som kan stoppe forsøpling av havene og motivere forbrukere og produsenter til gjenvinning plastavfall (A 1700/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer de nordiske regjeringene

å formidle og gjøre bruk av informasjon og erfaringer de nordiske land gjør ved gjennomføringen av EUs direktiv om å redusere bruken av lettvekt plastbæreposer,

å utvikle og innlede insitamentert rettet mot både forbrukere og produsenter, som kan bidra til å øke materialgjenvinning av plastavfall,

å følge aktivt opp på HELCOMS aksjonsplan mot avfall i havet, og fremlegge en redegjørelse om effekten av aksjonsplanen ved Nordisk råds sesjon i 2018,

å arbeide aktivt internasjonalt, innen EU og relevante FN-organer for tiltak, som kan bidra til å stoppe forsøplingen av havet med plastavfall.

Rekommendation 9/2017: Nordiskt samarbetsprogram för närings- och innovationspolitik 2018 – 2021 (B 314/tillväxt)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att med beaktande av Nordiska rådets kommentarer till samarbetsprogrammet, igångsätta det operativa samarbetet.

Rekommendation 10/2017: Bedre mobilitet for personer med funktionsnedsettelse i Norden (A 1708/välfärd)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

at sikre, at der hos nøgleaktører såsom Hallo Norden, Nordplus, universiteters og højere læreranstalters internationale afdelinger, findes kompetencer, der kan hjælpe og besvare spørgsmål for at fremme mobiliteten for personer med funktionsnedsettelser. Det kunne være en nordisk koordinator, der kan informere om, hvilke rettigheder, der gælder i tilknytning til mobilitet, og hvordan vedkommende skal forholde sig hvad angår bolig, støtte, økonomiske tilskud mm.

at sikre tilgængelighed på de nordiske hjemmesider således, at personer med særlige behov kan imødekommes på alle Nordisk Ministerråds digitale platforme, herunder Hallo Norden, ministerrådets institutioner, nordiske organisationer m.fl.

at afgive en redegørelse om nordisk funktionshindringsamarbejde på Nordisk Råds session 2017.

Rekommendation 11/2017: Civilsamfundsinddragelse i det fællesnordiske integrationsamarbejde (A 1687/välfärd)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

at undersøge effekterne af civilsamfundsinddragelse i det fællesnordiske integrationsamarbejde.

at tage initiativ til at finde løsninger på, hvordan civilsamfundet med størst effekt kan inkluderes i de forskellige landes integrationsarbejde.

Rekommendation 12/2017: Fællesnordiske initiativer på integrationsområdet (A 1687/välfärd)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk ministerråd

at afsætte midler til en pulje med det formål, at understøtte og facilitere aktiviteter, der kan sikre et øget samarbejde mellem civilsamfundsorganisationer på tværs af Norden med henblik på at løse integrationsudfordringer. Midlerne skal findes igennem en omprioritering indenfor den eksisterende ramme,

att en rapport om integration tas fram som belyser frågan ur flera perspektiv, bland annat utbildning, arbetsmarknad, språkträning, boende, diskriminering och fritid och att rapporten lyfter fram både positiva och negativa exempel på integration från Norden,

att det ordnas ett seminarium för nordiska beslutsfattare, där ländernas erfarenheter och verksamhetsmodeller gällande integration kan diskuteras.

Rekommendation 13/2017: Ökad psykisk ohälsa bland barn och unga i Norden (A 1689/välfärd)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at udvikle mulighederne for børn og unge i Norden som lider af psykisk uhelse at få hjælp via nettet

at igangsætte en kortlægning, der kategoriserer og prioriterer de forskellige eksisterende tekniske løsninger, der varierer fra interaktive hjemmesider, app's til digitale behandlinger,

at kortlægningen omfatter både den offentlige, private og civile sektor, og kobles til myndigheds- og forskningsekspertter samt referencegrupper af unge. Kortlægningen skal fokusere på "best practice" og inkludere Headspace (DK), Tilia (SE) og lignende foreninger,

at forskning gennemføres indenfor rammerne for psykisk uhelse ud fra formålet at finde de metoder som lykkedes til at give god støtte og hjælp til unge som har det psykisk dårligt.

Rekommendation 14/2017: Felles nordisk database for fyllestasjoner (A 1693/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer Norges regjering

å i samarbeid med de øvrige nordiske lands regjeringer, utvide NOBIL-databasen til å dekke fyllestasjoner for andre nullutslipps energibærere.

Rekommendation 15/2017: Hele Norden i NOBIL-databasen (A 1693/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer Danmarks og Islands regjering

å inngå i avtale med Norge, Finland og Sverige om samarbeid for registrering av fyllestasjoner for nullutslippsbiler i NOBIL-databasen.

Rekommendation 16/2017: Samarbeid om utbygging av energistasjoner (A 1693/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å ta initiativ til prosjekt som understøtter utvikling og samordning av nasjonale planer og finansiering ved utbygging av fyllestasjoner til nullutslippsbiler langs hovedveier, som forbinder de nordiske land,

å igangsette en utredning av om og i så fall hvordan de nordiske land kan ha nytte av å samarbeide om å utvikle felles nordisk modell/standard for elektroniske ladestasjoner for hurtig ladning av de transportmidler, som ikke er elbiler (skip, ferjer, øvrige biler, lastebiler, busser) med sikte på et bredere europeisk samarbeid.

Rekommendation 17/2017: Handlingsplan för att öka studentmobiliteten mellan de nordiska länderna (A 1709/kultur)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att ta fram en handlingsplan för hur studentmobilitet mellan de nordiska länderna kan ökas och för hur obalansen mellan länderna i fråga om sändande och mottagande av studenter kan utjämnas.

Rekommendation 18/2017: Flyktinginvandring och arbetsmarknadspolitik (A 1688/tillväxt)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att inleda ett informationsutbyte, om hur våra länder hanterar flyktingar och invandrare på arbetsmarknaden, och att dessa diskussioner syftar till att nå fram till förslag om lämpliga reformer och policylösningar som kan appliceras i flera av länderna. Framför allt kunde det vara intressant att se på vilka konkreta åtgärder och verktyg i länderna, som har haft en mätbart positiv effekt,

att överväga om det kan finnas anledning att utveckla skraddarsydd regelverk eller modeller för vissa grupper av arbetssökande, utan att för den sakens skull favorisera någon grupp framför andra,

att överväga om resurser skall avsättas för att möjliggöra nordisk forskning och analysarbete om flyktingars och invandrares inträde på den nordiska arbetsmarknaden på kort och långs sikt.

Rekommendation 19/2017: Nordplus 2018-2022 (B 316/kultur)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att förlänga Nordplus programperiod med fem år (2018-2022).

Rekommendation 20/2017: Arbejdslivssektorens samarbejdsprogram for 2018-2021 (B 317/tillväxt)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att igångsätta aktiviteter inom ramen för samarbejdsprogrammet for arbejdslivssektorn 2018-2021.

Rekommendation 21/2017: Införande av nordiska e-ID (A 1668/medborgar)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att införa ömsesidigt erkännande av e-identifikation inom Norden,

att låta de nordiska ländernas folkbokföringsmyndigheter erkänna varandras identifikation av medborgarna i Norden,

att säkra att de nordiska ländernas e-identifikation och e-signatursystem igenkänns och erkänns över gränserna så att medborgarna i Norden inkluderas i en digital kultur där interoperabla system involverar alla sektorer och låter den enskilde medborgaren verka i en nordisk vardag utan problem med att identifiera sig.

Rekommendation 22/2017: Användandet av det gemensamma nordiska e-ID (A 1668/medborgar)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att i samarbete med Nordiska rådet genomföra rundabordsamtal med bankerna och näringslivet för att diskutera användandet av personnummer som ett villkor för att ingå avtal och för att säkra att användandet av det gemensamma nordiska e-ID blir så smidig som möjligt.

Rekommendation 23/2017: Digitalisering i Norden (A 1725/tillväxt)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att arbeta för att Norden blir världsledande inom 5G med god täckning i Norden (a),

att utveckla gemensamma mål för utbyggnaden av infrastrukturen för digital kommunikation (b),

att säkra att Norden samarbetar för att den ökade digitaliseringen av samhället görs på ett samhällsäkert sätt (c),

att säkra att Norden gemensamt säkerställer de nordiska medborgarnas individuella rätt till integritet i den ökade digitaliseringen av samhället, samtidigt som användarvänligheten sätts i fokus (d),

att utveckla ett samarbete mellan offentliga och privata nätföretag samt teleoperatörer, både nationellt och över landsgränser, för att på ett effektivt sätt ge tillgång till internet till alla oavsett var man bor (e),

att samverka för att finna ekonomiska medel för en snabb utbyggnad av datakommunikation i nordens glesbygder (f),

att arbeta för att välfärdstekniken som bygger på 5G utvecklas med samma standard inom Norden (g),

att Nordens välfärdscener får i uppdrag att följa utvecklingen kring arbetets fortskridning kring att utveckla en nordisk standard inom välfärdstekniken som bygger på 5G (h),

att ge ett uppdrag till NordForsk att initiera ett permanent samarbete kring digitalisering inom högre och utbildning. Uppdraget bör även inkludera att skapa en arena för möte och interaktion mellan högre utbildning och den framväxande EdTech industrin i våra Nordiska länder (i),

att utvärdera resultatet av det arbete kring digitalisering inom högre utbildning och forskning som 2016 genomfördes under det finska ordförandeskapet (j).

Rekommendation 24/2017: Nordisk Råds Litteraturpriser (A 1705/kultur)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att öka budgeten för Nordiskt översättningsstöd,

att ökningen öronmärks för översättningar av vinnare av Nordiska rådets litteraturpris och Nordiska rådet barn- och ungdomslitteraturpris.

Rekommendation 25/2017: Förstärkt fredsfrämjande som ett nordiskt varumärke (A 1698/presidiet)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringar

att de nordiska statsministrarna tar in fredsfrämjande och fredsfrämjande som ett tema i sitt projekt om nordens globala roll,

att en av de kommande strategiska genomlysningarna fokuserar på nordiskt samarbete för att bygga fred på världens konfliktområden,

att de nordiska länderna skapar en gemensam högre akademisk examen inom fredsfrämjande, t.ex. Nordic Master in Peace Building/Peace Negotiation,

att undersöka möjligheterna för att grunda ett fredsfrämjande arkiv i ett av de nordiska länderna, där dokumentation från fredsfrämjande sedan andra världskriget återfinns,

att använda erfarenheterna av de självstyrande områdenas status i Norden som inspiration och goda exempel på fredlig konfliktlösning,

att dra erfarenheter av likabehandlings principer avseende rättigheter för nationella minoriteter.

Rekommendation 26/2017: Nordisk Ministerråds samlade budget 2018 (B 318/presidiet, C 2/2017)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet,

att ensamkommande flyktingbarns hälsa –specifikt psykisk hälsa inkluderas i budgeten,

att avsätta upp till 500 000 DKK till en bakgrundsutredning om nordisk insats i globalt freds- och försoningsarbete, inklusive bidrag till att öka kvinnors deltagande och inflytande i processer knutna till fred och säkerhet,

att avsätta medel för en kartläggning av hur nordiska public service kanalerna kan bli tillgängliga i hela Norden, härunder titta på geoblocking,

att avsätta medel till en sammanfattande utredning om nordiskt arbete om sjöfartsrisiker och miljösäkerhet i arktisk sjöfart,

att Nordiska rådet får till behandling ett skyndsamt MR-förslag om framtidig långsiktig finansiering av de fem samarbetsorganen under utbildningssektorn. Innan det är färdigbehandlat önskar rådet dock vidhålla att finansiering av Samiska institutet (NSI) ligger på samma nivå som 2017.

Rekommendation 27/2017: Agenda 2030 (B 315/hållbart)

Nordisk råd rekommenderer Nordisk ministerråd

å oppfordre alle relevante nordiske institusjoner som arbeider med næringslivet, som til eksempel Nordisk Energiforskning (NEF), Nordisk Innovation, Nordisk miljøfinansieringsselskap (NEFCO) og NordForsk, fremover ved planlegging av sitt arbeid undersøke om og i så fall hvordan de kan understøtte oppnåelsen av bærekraftsmålene,

å undersøke om det svenske initiativ «The Swedish Leadership for Sustainable Development (SLSD) og UNDPs «SDG –Accelerator» har potensiale som nordiske eller nordisk støttede initiativer,

å i samarbeid med Nordisk råd etablere et forum hvor politikere og forskere regelmessig frem mot 2030 kan inngå i dialog om løsninger, som fremmer oppnåelsen av bærekraftsmålene og som baseres på forskning og knowhow fra hele Norden,

å fastholde de mål som fremgår av strategien «Ett godt liv i ett hållbart Norden», og at de utvides med de av FNs 2030 mål, som de nordiske land kan forenes om som felles nordiske mål,

å se over de eksisterende nordiske indikatorer for bærekraftig utvikling, og hvor det ikke foreligger egnede indikatorer gi de nordiske statistiske organisasjoner i oppdrag å utvikle innsamling og bearbeiding av den statistikk som behøves for å kunne følge utviklingen mot felles nordiske mål,

at det regelmessig gjennomføres en vurdering av endringer og ulikheter i barnas levevilkår i Norden,

å undersøke forutsetningene for å opprette et trepartsdialog på nordisk nivå,

å fremme kunnskap om bærekraftsmålene og forståelse for målenes viktighet blant Nordens befolkning ved å initiere samarbeid med nordiske folkelige organisasjoner som FN forbundene og Foreningen Norden,

å justere og gjennomføre Ministerrådsforslag B 315/hållbart, Generation 2030 -Nordisk program for gjennomføringen av Agenda 2030 og inndra Nordisk råds synspunkter ved justering og utvikling av de konkrete innsatser.

Rekommendation 28/2017: Konsumenternas roll i kampen mot klimatförändringarna (A 1710/hållbart)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att utveckla systematiska metoder för att aktivera medborgare och utbyta erfarenheter mellan länderna gällande konsumenter som förändringsagenter i kampen mot klimatförändringar,

att etablera ett årligt nordiskt evenemang för medborgares aktion mot klimatförändringar.

Rekommendation 29/2017: Nordisk Ministerråds arktiske samarbejdsprogram: Nordisk partnerskab for Arktis 2018-2021 (B 319/presidiet)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at gennemføre retningslinjerne for Nordisk Ministerråds arktiske samarbejdsprogram 2018-2021.

Rekommendation 30/2017: Sjøfartssikkerhet i arktiske havområder (A 1721/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer de nordiske regeringene

å fremme sikkerheten i sårbare havområder langs de arktiske kyster, i seilrutene under nasjonal jurisdiksjon, til eksempel ved å definere seilingsleder, adskille motgående trafikk og redusere hastigheten,

*å arbeide sammen innenfor IMO ved kommende revisjon av den gjeldende *Polar Code*, for å styrke sjøfartssikkerheten i Arktis,*

å arbeide for et forbud mot anvendelse av tungolje (HFO) i arktisk skipsfart, og på sikt, å stille krav om at drivstoff, som anvendes i arktisk skipsfart ved utslipp ikke er skadelig for det marine miljø,

å kartlegge redningsressursene i de arktiske kystområder de nordiske land har ansvar for, samt behovet for å styrke redningsressursene, og undersøke om, og i så fall hvordan, den kommersielle skipstrafikken i området kan bidra til å finansiere kostnader ved å styrke redningskapasiteten.

Rekommendation 31/2017: Afskaffelse af geoblocking (A 1720/kultur)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att utreda vad som krävs för att avskaffa geoblockering mellan de nordiska ländernas digitala tv-tjänster.

Rekommendation 32/2017: Underlättande av delningsekonomi i Norden (A 1711/hållbart)

Nordisk råd rekommenderar Nordisk ministerråd

at gjennom dialog mellom de nordiske land, å identifisere hovedutfordringer i de nordiske land i forhold til delings- og plattformøkonomien, fremme kunnskapsutveksling og samarbeid om best praksis, samt å undersøke om det er behov for nordisk samordning ved fremtidig reguleringen av delingsøkonomien i de nordiske land for å unngå grensehinder.

Rekommendation 33/2017: Retningslinjer for anvendelse av los i Øresund (A 1701/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer

å fremlegge et forslag i Den internasjonale maritimorganisasjon IMO, om å gjøre gjeldende retningslinjer for anvendelse av los i Øresund obligatoriske.

Rekommendation 34/2017: Anvendelse av los i Øresund (A 1701/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer Sveriges regjering

å innføre motsvarende regler for anvendelse av los i Øresund som Danmark.

Rekommendation 35/2017: Registrerings- og monitoreringssystemet for sjøfarten i Øresund (A 1701/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer Danmarks og Sveriges regjeringer

å styrke registrerings- og monitoreringssystemet for sjøfarten i Øresund med sikte på å holde rede på alle fartøy som ikke følge IMOs anbefalinger,

å undersøke muligheten til å utvide og utvikle separerte trafikkspor for inngående trafikk fra Kattegat og utgående trafikk fra Østersjøen for hele Øresundspassasjen.

Rekommendation 36/2017: Livslang læring (A 1722/tillväxt)

Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet

att arbejde for at de nordiske regeringer tilslutter sig princippet om indførelsen af voksen- og efteruddannelse.

Rekommendation 37/2017: Opprioritering af voksen- og efteruddannelse (A 1722/tillväxt)

Nordiska rådet rekommanderar de nordiska regeringarna

att opprioritere voksen- og efteruddannelse som en mere systematisk og integreret del af arbejdslivet for alle lønmodtagere i Norden og sætte uddannelserne i system i samarbejde med arbejdsmarkedets parter.

Rekommendation 38/2017: Fælles nordisk kamp mod social dumping indenfor EU (A 1724/tillväxt)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att med utgångspunkt i Ceveas rapport, organisere seminar eller rundbordssamtale med arbeidsmarkedets parter og de nordiske regeringer, om en fælles nordisk kamp mod social dumping,

att arbejde for at de nordiske regeringer samles om en fælles nordisk politik i kampen mod social dumping indenfor EU.

Rekommendation 39/2017: Bruk av pantsystemer for å fremme den sirkulære økonomi (A 1729/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer de nordiske regjeringene

å oppfordre pantorganisasjonen til å styrke sin innsamlingskapasitet så det i grenseområdene gjøres lettere for forbrukerne å avlevere aluminiumbokser og PET-flasker fra nabolandet inn i innsamlingssystemene,

å i lys av gode erfaringer med pantsystemene for aluminiumbokser og PET-flasker, undersøke om pantsystemene kan utvikles til å dekke flere produkter.

Rekommendation 40/2017: Felles nordisk kampanje for å vise og skape forståelse for hvor effektive og nyttige pant-ordningene i Norden er (A 1729/hållbart)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å inngå i dialog med pantorganisasjonene og bryggeriforeningene i Norden om samarbeid om en felles nordisk kampanje for å vise og skape forståelse for hvor effektive og nyttige pant-ordningene i Norden er.

Rekommendation 41/2017: Nordens sångdag (A 1732/kultur)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att avsätta medel till firandet av Nordens sångdag.

Rekommendation 42/2017: Nyt samarbejdsprogram for energi 2018-2021 (B 320/tillväxt)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att bli mer tydliga i sina avsikter och ambitioner, innan man igångsätter det nya samarbetsprogrammet.

Internt beslut 1/2017: Godkendelse af hvidbog: "Norden i kampen mod antimikrobiel resistens" (A 1714/välfärd)

Nordisk Råd beslutter

at godkende dokument: "Norden i samlet kamp mod antimikrobiel resistens –en hvidbog indeholdende nye nordisk initiativer".

Internt beslut 2/2017: Internasjonal strategi for Nordisk Råd (A 1740/presidiet)

Nordisk råd beslutter

at internasjonale strategi for Nordisk Råd godkjennes.

Internt beslut 3/2017: Nordiskt arbete inom fredsfrämjande (A 1698/presidiet)

Nordiska rådet beslutar

att Nordiska rådet arrangerar ett seminarium i samarbete med de nationella utrikesutskotten för att sprida och samla kunskap om nordiskt arbete inom fredsfrämjande.

Internt beslut 4/2017: Agenda 2030 (A 1730/presidiet)

Nordisk råd beslutter

at utvalgene deler ansvaret for å følge opp på målene og at Nordisk råds sekretariat sikrer at arbeidet inngår i de årlige arbeidsplaner,

at utvalgene rapporterer årlig om sitt arbeid med bærekraftsmålene, og rapportene fremlegges på presidietts årlige desembermøter. Presidiet skal etter behov følge opp på utvalgenes rapporter på de regelmessige møter med samarbeidsministrene, alternativt statsministrene og ta oppfølgingen opp i forbindelse med budsjettprosessen,

at de nasjonale delegasjonene i Nordisk råd fremover oppfordres til også å ta hensyn til bærekraftsmålene når de tar beslutning om prioriterte oppgaver under sine respektive presidentskaper,

at det i betenkninger over alle medlemsforslag og ministerrådsforslag svares på spørsmålet om forslaget er relevant for et eller flere av bærekraftsmålene, inklusive delmål, og i så fall om gjennomføring av rekommendasjonen ventes å kunne underbygge eller motvirke oppfyllelse av vedkommende mål,

at Nordisk råd bidrar til at bærekraftsmålene kommer på agendaen i andre internasjonale fora og de nasjonale parlamenter,

at Nordisk råd tar initiativ til en nordisk rundbordskonferanse hvor medlemmer av de nordiske lands parlamenter utveksler informasjon og ideer om parlamentenes rolle i implementeringen av bærekraftsmålene.

Internt beslut 5/2017: Officiella arbetsspråk i Nordiska rådet (A 1685/presidiet)

Nordiska rådet beslutar

att alla medlemmar har möjlighet att lämna in ett medlemsförslag på sitt eget språk,

att protokoll på skandinaviska översätts till finska och isländska,

att ge rådssekretariatet i uppdrag att se på vilka möjligheter som finns för att förenkla arbetsgången med hänsyn till mötesmaterial och mötesstruktur i Nordiska rådet och komma med förslag härom,

att frågan om arbetsordning och tolkning av arbetsspråkens ställning remitteras till presidiet och behandlas av Nordiska rådets 70:e session i Oslo 2018.

NORDISKA RÅDETS PRISER 2017

Nordiska rådet delar årligen ut fem priser: litteraturpriset, barn- och ungdomslitteraturpriset, filmpriset, musikpriset och miljöpriset. Tanken bakom priserna är att öka intresset för kulturgemenskapen och miljö-samarbetet i de nordiska länderna och erkännande för prestationer inom kulturen och miljöarbetet. Priserna uppgår till 350 000 danska kronor, alltså ungefär 47 000 euro, och de delas ut i samband med rådets årliga session. Detta år offentliggjordes mottagarna och priserna delades ut i Finlandiahuset den 1 november. Tre priser gick till finländska kandidater.

Litteraturpriset tilldelades Kirsten Thorup från Danmark för verket *Erindring om kærligheden* ("Minnen om kärleken"). I motiveringarna sägs att boken är "*en kolsvart och klok roman. Den lodar djupet, vårt gemensamma djup, så som endast verklig litteratur kan göra*". Finländska priskandidater var Laura Lindstedt med romanen *Oneiron* och Tomas Mikael Bäck med diktsamlingen *De tysta gatorna*.

Filmpriset tilldelades den finländska filmen *Tyttö nimeltä Varpu* (Den lilla sparven) av regissören och manusförfattaren Selma Vilhunen och producenterna Kaarle Aho och Kai Nordberg. I motiveringen sägs att filmen lyckas "*fånga stora och grundläggande känslor med mycket små medel. (...) Varpu är en söt och duktig tjej, som vandrar omkring i en värld där personerna tillåts vara riktiga människor med goda och dåliga sidor, och där deras omgivning helt enkelt utgör en miljö utan att någonsin bli till ett tema. I Tyttö nimeltä Varpu har juryn funnit ögonblick av ren energi och filmisk storhet*".

Musikpriset tilldelades en finländsk kandidat, dirigenten Susanna Mälkki. I motiveringen konstateras att pristagaren är "*en mångsidig och dedikerad maestro med en såväl klassisk som modern repertoar, och hon har skapat sig en alldeles egen väg inom den klassiska musiken. Hon är en dirigent som tillhör dagens världselit*". För Finland kandiderade också pianisten Iiro Rantala.

Tema för miljöpriset var denna gång innovationer som främjar en övergång till ett avfallsfritt samhälle. Priset tilldelades det finländska företaget RePack som har utvecklat återanvändbara emballage och retur-system. För Finland kandiderade också Rec Alkaline Oy.

Barn- och ungdomslitteraturpriset tilldelades den avlidne svenske författaren Ulf Stark och den finska illustratören Linda Bondestam för boken *Djur som ingen sett utom vi*. Juryn beskriver verket som "*ett nordiskt samarbete i sin allra bästa form. (...) De är både ett litterärt testamente och framåttpekande i sin vidsynthet. Bondestams bilder, med sina djupröda himlar och intensivt blågröna skogar, hav och berg, vittnar om en konstnär som för varje bok går från klarhet till klarhet*". Från Finland kandiderade två verk, Minna Lindebergs och Jenny Lucanders *Vildare, värre, Smilodon* och Inka Nousiainens och Satu Kettunens *Yökirja*.

NORDISKA RÅDET

Nordiska rådet grundades 1952. Rådet har 87 valda medlemmar från Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige, Färöarna, Grönland och Åland. Medlemmarna är indelade i ett presidium och fyra utskott. Ordförandeskapet alternerar mellan länderna. Den årliga ordinarie sessionen hålls i det land som har ordförandeskapet. Rådets beslut – rekommendationerna – sänds till Nordiska ministerrådet och regeringarna i de nordiska länderna, som beslutar hur de ska verkställas.

Presidiet

Övergripande politiska och administrativa frågor, budget, utrikes- och säkerhetspolitiska frågor (inklusive medborgarnas säkerhet, biståndspolitik, närområdespolitik och politik för det arktiska området). Fungerar som plenarförsamling mellan sessionerna. Leder rådets arbete och svarar för samordningen av arbetet i samråd med parlamenten och internationella organisationer.

Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Forskning och utbildning, grundläggande utbildning, utbildning på andra stadiet, vuxenutbildning, fritt bildningsarbete, civilt samhälle, idrott, språk, film och medier, allmän och mångfaldig konst och kultur, barn- och ungdomskultur.

Utskottet för välfärd i Norden

Social- och hälsovårdspolitik, jämställdhet, medborgarrättigheter och demokrati, mänskliga rättigheter, kriminalitet, invandring och flyktingar, familjefrågor, barn och unga, narkotika, alkohol och missbruk, byggnads- och bostadspolitik.

Utskottet för ett hållbart Norden

Miljö- och naturskydd, friluftsliv, naturresurser, konsumenträttigheter, fiskeriförvaltning, jordbrukspolitik, livsmedel, atomsäkerhet, biologisk mångfald och hållbarhet.

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

Finanspolitik och ekonomisk politik, näringsliv, handel och industri, fri rörlighet och bekämpning av gränshinder, transport och transportsäkerhet, energi, arbetsmarknad och arbetsmiljö, regional- och strukturpolitik, kommunikation och IT.

Kontrollkommittén

Kontrollkommittén utövar den parlamentariska kontrollen över verksamhet som finansieras med gemensamma nordiska medel.

Valkommittén

Valkommittén förbereder val som ska förrättas i plenarförsamlingen.

Partigrupperna i Nordiska rådet

Sedan 1973 har rådets valda medlemmar kunnat bilda partigrupper. I en partigrupp måste det finnas minst fyra medlemmar som representerar minst två länder. Därför finns det också ett antal medlemmar som inte tillhör någon registrerad nordisk partigrupp. Det är presidiet som beslutar om reglerna för registrering av partigrupperna.

Det finns fem partigrupper i Nordiska rådet:

- Socialdemokratiska gruppen
- Mittengruppen
- Konservativa gruppen
- Nordisk grön vänster
- Nordisk frihet

Nordisk nytta

är en central princip i det nordiska samarbetet. Utgångspunkterna är

- att de gemensamma lösningarna har väsentligt positivare verkan jämfört med att samma projekt skulle ha genomförts nationellt, "tillsammans är vi starkare än var och en var för sig"
- att få synlighet för och stärka den nordiska samhörigheten
- att förbättra nordiskt kunnande och konkurrenskraft
- att stärka de nordiska ländernas inflytande internationellt